

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΔ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1947

ΑΡΙΘ. 47—48

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Της Διευθύνσεως Τὸ νόημα τῆς Φάτνης. — † Μητροπολίτου Δαρίου Δωροθέου Ἱερεὺς Γεώργιος Μακρῆς. — † Μητροπολίτου Ἱερισσοῦ Διονυσίου Ἡ ἀγία δοξομάρτυς Κυράνα. — † Μ. Χ. Κ. Ἔθνος καὶ Ἐκκλησία. — Πρωθιερέως Νικολάου Π. Παπαδοπούλου Ὁ Ἄρτης Πορφύριος πρὸς τὸν Ὀδυσσεά Ἀνδροῦτσον. — Πρεσβυτέρου Ἰωάννου Σπ. Ράμφου Ὁ ἅγιος Σπυρίδων ὁ θαυματουργός. — Α. Φυτράκη «Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη». — Παρατηρήσεων Στήλη: Ἡ ἐντύπωσις. — Δευτερεύοντα. — Τὰ προσκυνήματα τῆς Ἁγίας Γῆς. — Δὲν εἶνε. — Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου. — Χρονικά. — Περιεχόμενα τοῦ Τόμου ΚΔ' (1947).

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΦΑΤΝΗΣ

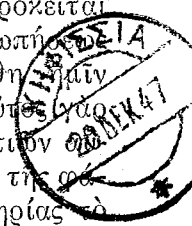
Συμβαίνουν εἰς τὴν ζωὴν φυσικὰ γεγονότα, τῶν ὁποίων ἡ ἀτελεύτητος ἐπανάληψις τὰ καθιστᾷ τόσο ἀπλᾶ καὶ συνήθη, ὥστε, ἐνῶ ἐνέχουν θεμελιώδη δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν σημασίαν, ἐν τούτοις οὐδὲν σχεδὸν σημαίνουν διὰ τοὺς πολλοὺς. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει καὶ δύει δι' ὅλον τὸν κόσμον· κοινὰ πράγματα εἶνε ἡ γέννησις καὶ ὁ θάνατος· αὐτὰ καὶ ἄπειρα ἄλλα παρόμοια φαινόμενα, παρ' ὅλην τὴν μεγίστην των σπουδαιότητα, δὲν ἐφελκύνουν τὴν γενικὴν προσοχήν, διότι ἡ συνήθεια τὰ ἐκτοπίζει ἀπὸ τὸν κύκλον τοῦ εἰδικοῦ διαφέροντος. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι πολλάκις ἀνακαλοῦνται εἰς τῶν ἀνθρώπων τὴν μνήμην χρονολογίαι γεννήσεως μεγάλων τινῶν προσωπικοτήτων· ἀλλὰ τοῦτο συμβαίνει ἐκ τῶν ὑστέρων· οὐδεμία γέννησις ἐξήρθη καθ' ἑαυτήν, ἅμα γενομένη, ὡς μεγάλης σημασίας διὰ τὸν κόσμον.

Ὡς ἀπλοῦν καὶ σύνηθες γεγονὸς συνέβη καὶ ἡ γέννησις τοῦ Κυρίου, εἶχε δ' ἐπὶ πλεον τὸ μειονέκτημα νὰ γείνη εἰς ἓν σπήλαιον ἀσημάντου πολίχνης. Ἡ ἀπέριττος ὁμως γέννησις αὐτῆ ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης στιγμῆς ὑψώθη εἰς τὸ μᾶλλον περιοπτον γεγονὸς τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας, διότι, ἐπενεγκὸν μίαν ριζικὴν ἀνατροπὴν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἐδημιούργησε

νέαν ἐποχὴν εἰς τὴν πορείαν συνόλης τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκαινούργησε κατὰ τρόπον ἀπροσδόκητον καὶ πρωτοφανῆ, ὤθησε πρὸς νέας πτήσεις τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ ἔπλασε νέον κόσμον ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ παλαιοῦ. Τὸ τεκμηριοῦν οἱ ἔκτοτε διαρρέυσαντες εἴκοσιν αἰῶνες· ὁ κόσμος δ' αὐτῶν, παρ' ὅλας τὰς τεθλασμένας τῶν ἀνθρωπίνων ἀτελειῶν, ἐξακολουθεῖ νὰ ἀτενίζῃ πρὸς τὸ λίκνον τῆς φάτνης καὶ νὰ ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ ἐκ τοῦ σπηλαίου τῆς Βηθλεὲμ ἀκτινοβολοῦν θαῦμα.

Διότι ἡ μεταξὺ τῶν συνήθων γεννήσεων μοναδικὴ αὐτῆ γέννησις δὲν ἐνδιαφέρει στενὸν μόνον συγγενῶν κύκλων, ὅπως πᾶσα γέννησις ἀνθρωπίνη. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἀφορᾷ εἰς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ γεγονότος ὑπερφυοῦς, τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καθ' ἣν «ἐτέχθη ἡμῖν Σωτὴρ, ὃς ἐστὶ Χριστὸς Κύριος», «αὐτὸς ἑαυτὸν σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ὅσων τῶν». Ἀπὸ τὸ λίκνον, λοιπόν, ἐκεῖνο τῆς φάτνης ἐξεπήδησε τῆς ἀνθρωπίνης σωτηρίας τὸ θεῖον ἄγγελμα, ἐξ οὗ ἐξεγύθησαν κρουνοὶ ὄλοι ἀγγελικῶν αἰῶνων καὶ ποταμοὶ πανανθρωπίνης πρὸς τὸν σώζοντα Θεὸν εὐγνώμονος ὑμνηγορίας.

Θεοῦ συνετελέσθη κατὰ ἀνθρώπον γέννησις. Ἐνανθρώπησιν ἐκάλεσε τὴν θεῖαν ταύτην ἐνσάρκωσιν τῆς ἐλληνικῆς θεολογίας ἡ γλῶσσα. Ἴνα σώσῃ τὸν ἀνθρώπον ὁ Θεὸς δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον «μετὰ παρατηρήσεως», ὡς Θεός. «Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς—λέγει Κλήμης ὁ Ρώμης—οὐκ ἦλθεν ἐν κόμπῳ ἀλαζωνείας, οὐδὲ ὑπερηφανείας., ἀλλὰ ταπεινοφρονῶν». «Οὐκ ἦλθε σείων τὴν οἰκουμένην—προσθέτει ὁ θεῖος Χρυσόστομος—οὐδὲ ἀστραπὰς ἀφείς, οὐδὲ κεραυνὸς ἐκπέμπων, οὐδὲ γυμνῆ τῇ θεότητι., ἀλλ' ἡρέμα καὶ ἀσπορητί, οὐδενὸς ἐπισταμένου..». Ἡ γέννησις Του δ'

ἔγεινεν ὄχι μόνον «ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων», ἀλλὰ καὶ μὲ ἐσχάτην ἀπλότητα μάλιστα, ἀπείρως περισσοτέραν τῆς τῶν κοινῶν ἀνθρώπων γεννήσεως, ἀφοῦ ἔγεινεν ἀνάγκη νὰ ἀνακλιθῆ μέσα εἰς μίαν φάτνην. «Ἐαυτὸν ἐκένωσε», λοιπὸν, ἐν ἐσχάτῃ πτωχείᾳ ἀπλότητι. Πόσον ὅμως βῆθος ἐνεῖχεν αὐτῇ ἡ ἀπλότης τοῦ βρέφους ἐκείνου τῆς φάτνης, καὶ πόσον πλοῦτον ἡ ἔνδεια τῆς θείας ταύτης «κενώσεως». Διότι κατ' αὐτὴν συνετελέσθη ἡ ἔνωσις δύο ἀντιθέσεων πρὸς ἀλλήλας ἀσυμβιβάστων, καὶ τοῦτο πρῶτην φορὰν εἰς τὴν Ἱστορίαν: ἡ εἴσοδος τοῦ αἰωνίου εἰς τὸν χρόνον καὶ τοῦ ἀπείρου εἰς τὸν κόσμον τοῦ περατοῦ. Ἔγεινεν εἰς τὴν Βηθλεὲμ διπλῆ πρωτοφανῆς ἀποκάλυψις: τοῦ Θεοῦ ἅμα καὶ τοῦ ἀνθρώπου· ὁ Θεὸς φανεροῦται εἰς τὴν ἀπλότητα βρέφους καὶ ὁ ἄνθρωπος εἰς θεϊαν ἀθρότητα. Ὁ Θεὸς ἐνηνθρόπησεν ἵνα θεώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Συγκατέβη ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ ἀνασύρῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν οὐρανόν.

Κλίνωμεν ἐν εὐγνώμονι εὐχαριστία τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ θείου βρέφους τῆς φάτνης.

• ΙΕΡΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

Συνεπληρώθη πενταετία ἀφ' ἧς παρεδώκαμεν τὸν ἔντιμον ἄνθρωπον, οἰκογενειάρχην, Ἱερέα, Γεώργιον Μακρὴν ἐκεῖ ἔνθα ἡσυχάζουν οἱ κουρασμένοι, οἱ ἀγωνισθέντες τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου, οἱ νικήσαντες ἐν τῷδε τῷ σταδίῳ τοῦ κόσμου, ἐκεῖ ἔνθα εἶναι ἔτοιμα τὰ ἡσυχὰ δώματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ εὐσεβὴς ταξειδιώτης τῆς ζωῆς, μετὰ μακρὸν καὶ πολυκύμαντον ταξείδιον, ἀναπαύει τὰ ἐξηνητημένα μέλη τοῦ σώματος του.

Συνεπληρώθη πενταετία ἀφ' ἧς τὸ φέρετρον ἐβυθίσθη εἰς τὸ βῆθος τῆς γῆς, τὸ χῶμα ἐκύλισε θορυβῶδως ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὅμως ὁ βαρὺς ἦχος τοῦ ἐργασθέντος πύου ἔχει ἀκόμη ζωντανὴν τὴν ἀνάκλασιν εἰς τὰ ἐσώτατα τῆς ψυχῆς μας. Ἐμπρὸς εἰς τὸν κλεισμένον αὐτὸν τάφον ἐτέθη ὁ Σταυρὸς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀρπάζονται οἱ κλαίοντες, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀνεγράφθησαν τρεῖς μόνον λέξεις «Ἱερεὺς Γεώργιος Μακρῆς», εἰς τὰς ὁποίας περιλαμβάνεται ὀλόκληρος τόμος ἱστορίας, ζωῆς, δράσεως, ἐνεργείας, ὑπηρεσίας, ἐργασίας, κόπων, ἰδρώτος μιᾶς μεγάλης ἀληθῶς φυσιογνωμίας, οἷα ὑπῆρξεν ὁ Ἱερεὺς Γεώργιος Μακρῆς.

Ὁ θάνατος αὐτοῦ μὲ παρορμᾶ σήμερον μετὰ μίαν πενταετίαν νὰ χαράξω τὰς ὀλίγας αὐτὰς γραμμάς, διότι καθῆκον ὑπολαμβάνω νὰ ἀνακαλέσω εἰς τὴν μνήμην τῶν γνωρισάντων αὐτὸν

τὸν ἀληθῆ αὐτὸν ἐργάτην τῆς Ἐκκλησίας, νὰ συντελέσω δὲ διὰ τῶν ὀλίγων αὐτῶν, ὥστε καὶ οἱ μὴ γνωρίσαντες νὰ τὸν γνωρίσουν, διότι ἡ γνωριμία τοῦ πολὺ τὸ πνευματικὸν κέρδος θέλει προσπορίσει εἰς αὐτούς.

Ὁ θάνατος λοιπὸν μὲ παρορμᾶ ἐκείνου, ὅστις μὲ σπανίαν σύνεσιν καὶ μὲ ἐξαιρετικὴν πίστιν ἐδίδαξε καὶ ἐμόρφωσε χριστιανικῶς γενεὰς ἀνθρώπων καὶ ὡς λαϊκὸς καὶ ὡς Κληρικὸς καὶ πνευματικὸς Πατήρ, ὑπάρξας ἔντιμος ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ θάνατος ἐκείνου, ὅστις ὡς ἄνθρωπος, ὡς χριστιανός, ὡς πολίτης, ὡς Ἱερεὺς ἀπέκτησε τὸν σεβασμὸν πάντων καὶ ἀπήλαυε τῆς πλήρους ἐκτιμήσεως τῶν προϊσταμένων του. Ὁ θάνατος ἐκείνου, ὅστις ἀφιέρωσε μίαν ὀλόκληρον ζωὴν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Χριστοῦ, τόσον ἐκτὸς ὅσον καὶ ἐντὸς τοῦ Ναοῦ. Ὁ θάνατος ἐκείνου, ὅστις μὲ ἐσωτάτην ἀγάπην συνεδέετο πρὸς πιστὴν χριστιανὴν σύζυγον καὶ τέκνα, καὶ βαθύτατα ἠννόει τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς συζυγικῆς καὶ πατρικῆς σχέσεως. Ὁ θάνατος ἐκείνου, ὅστις ἦτο ὁ φίλος καὶ παρηγορητὴς τῶν τεθλιμμένων, ὁ προστάτης τῶν ἔνδεων, ὁ ἀκαταπαύστως καὶ ἐνσυνειδήτως εὐεργετικὸς λόγος καὶ ἔργον. Ὁ θάνατος ἐκείνου, ὅστις, διὰ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἀρετὴν, ὡς καὶ διὰ κάθε πρόοδον ἐπὶ τοῦ δρόμου τῆς βελτιώσεως, διὰ κάθε ἀληθὲς καὶ ἔντιμον ἐπὶ τῆς γῆς, εἶχε πάντοτε ἀνοικτὴν τὴν καρδίαν του, ὅστις συμμετεῖχεν εἰς κάθε χαρὰν καὶ λύπην τοῦ πνευματικοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

Ὅποια σπουδαῖα καὶ παρηγορητικὰ ἐν ταῦτῳ σκέψεις διεγείρονται ἀπὸ τὸν ἐξαιρετικὸν αὐτὸν Κληρικόν. Εἰς τὴν σκέψιν μας ἔρχεται τὸ ἀληθὲς τοῦτο «Μακρὰ διήρκεσεν ἡ ἐργασία ἡμέρα μὲ τὸ βαρὺ φορτίον τῆς, τὴν ἀκολουθεῖ ὅμως ἡ ἑορτάσιμος ἐσπέρα μὲ τὴν γλυκεῖαν ἀνάπαυσίν τῆς».

Ἡ ἐργασία ἡμέρα του διήρκεσεν ἐπὶ μακρὸν. Εἶναι διηρημένη εἰς τὸν πρὸ τῆς χειροτονίας του καὶ εἰς τὸν μετ' αὐτὴν χρόνον. Ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα ἡσχολεῖτο μὲ τὴν ψυχικὴν τοῦ λαοῦ μόρφωσιν, κηρύττων, διδάσκων, νοουθετῶν, συμβουλευῶν, παρακαλῶν, προτρεπόμενος καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τῆς ἐκδόσεως θρησκευτικῶν περιοδικῶν, λίαν ἐποικοδομητικῶς, ἀλλὰ κυριώτατα διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματός του. Οὕτω καὶ πρὸ τῆς χειροτονίας του ἦτο ὁ ἀνευράσου Κληρικὸς, ἦτο ὁ πνευματικὸς διδάσκαλος ἀφιέρωσας τὰ καλύτερα τῆς ἡλικίας του ἔτη εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς κοινωνίας.

Ἄλλ' ὁ Ἱερεὺς Γεώργιος Μακρῆς ἀνεφάνη ἐν ὄλῳ τῷ ψυχικῷ πλοῦτῳ του ὡς Ἐφημέριος ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἐν Παιραιῖ, δι' ὃν ἐχειροτονήθη καὶ παρέμεινε μέχρι τῆς τελευταίας του στιγμῆς. Τὸ κήρυγμα ἡσκειτο ὑπ' αὐτοῦ ἀνελλιπῶς, εἶπεν εἰς αὐτὸν τὸν δεξιὸν χειριστὴν, τὸν πειστικὸν διδάσκαλον, διότι πρὸ παντός εἰς τοὺς λόγους προσετίθετο ἡ ἴδια χρι-

στιανική ζωή και τὸ ἴδιον εὐσεβὲς παράδειγμα. Εὐφραδής, στομύλος, σοβαρὸς παρουσιάζετο ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος, κατέχων τὸ θέμα καὶ ἐπεξερχόμενος αὐτὸ ἐν ἀγάπῃ πρὸς τοὺς ἀκροατὰς του. Συνέδεεν αὐτὸ μὲ τὴν ἄλλην θαυμασίαν λειτουργίαν τῆς πνευματικῆς πατρότητος, ἔνθα ὁ Παπα—Μακρῆς διέπρεψε, διότι ὁμολογουμένως ἦτο ὁ ἱατρὸς τῶν ψυχῶν, ὁ συνδυάζων τὴν γνώμην μὲ τὴν πείραν, ὁ συγκεραυνῶν τὸ ἐπιτιμητικὸν μετὰ τοῦ πρᾶου καὶ τὸ αὐστηρὸν μετὰ τοῦ εὐγενούς. Ὁμίλει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ χριστιανοῦ, καὶ τοῦτο κατεῖχε καὶ ἐχειρίζετο ἄριστα, διεξάγων τὸ βαρύτερον αὐτὸ ἔργον μὲ πολλὴν φρόνησιν καὶ ἐπιτηδειότητα, πολλοὺς πολλὰ ὠφελήσας καὶ παρασχῶν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Εἶναι ὄντως βαρύτερον τὸ ἔργον τοῦ πνευματικοῦ πατρός. Τὸ νὰ ἐξυπνήσῃ τις τὰς κοιμώμενας πνευματικὰς δυνάμεις, τὸ νὰ δώσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἀσφαλῆ κατεύθυνσιν, τὸ νὰ ἐκκόψῃ τὰς κακὰς ἐπιθυμίας καὶ ροπὰς, τὸ νὰ διευθύνῃ τὸν ἄνθρωπον, τὸν παραστρατημένον, εἰς τὴν ἀρετὴν, τὸ νὰ πλουτίσῃ τὴν ψυχὴν του μὲ τὴν ἠθικότητα καὶ τὴν εὐσέβειαν καὶ νὰ ἐμφυτεύσῃ εἰς τὴν καρδίαν του σκέψεις χριστιανικὰς, τοῦτο εἶναι ἔργον, ὅπερ δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ χωρὶς βαθεῖαν μελέτην καὶ φρόνησιν, χωρὶς ἐπίμονον ἐπιμέλειαν, χωρὶς κόπον καὶ ἰδρώτα, χωρὶς προσπάθειαν καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπην.

Ὡς Ἱερεὺς — τί ἄλλο δύναμαι νὰ εἶπω; — ὄντως ἄξιός τοῦ ὑπουργήματος. Πιστὸς τηρητῆς τῶν κανονικῶν διατάξεων, μὲ εὐλάβειαν καὶ σεβασμὸν, εὐσεβὴς καὶ ἐν πολλῇ ἀρετῇ, μὲ θεολογικὴν μόρφωσιν καὶ συγκρότησιν σπανίαν, ἦτο πιστὸν ἀντίγραφον τῶν ἐναρέτων καὶ εὐλαβῶν ἐκείνων Ἱερέων, τῶν μετὰ φόβου Θεοῦ ὑπηρετησάντων τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐκπροσωπησάντων Αὐτὴν ἐπαξίως. Ἦτο ὁ πατὴρ τῆς ἐνορίας, χαίρων μετὰ τῶν χαιρόντων καὶ κλαίων μετὰ τῶν κλαιόντων, ἐπιτελῶν τὰ ἐφημεριακά του καθήκοντα μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως, καταλιπὼν ἀξιολίμητον παράδειγμα ἐφημεριακῆς δράσεως. Ἡ ἐργασία δι' αὐτὸν δὲν ἦτο βαρεῖα. Ἐγνώριζε τὸ τάλαντον, τὸ ὅποιον ὁ Θεὸς τοῦ εἶχε χαρίσει. Ἐπωφελεῖτο τοῦ χρόνου χωρὶς ποτε νὰ γνωρίζῃ ἀνάπαυσιν καὶ ραστώτην. Ἐπεθύμει καὶ τὸ ἔπραττε, τὸ φῶς ὅπερ εἰς αὐτὸν ἦνασεν ὁ Χριστὸς, νὰ τὸ μεταδώσῃ ἔτσι καίον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους.

Ἦλθεν ὅμως καὶ δι' αὐτὸν ἡ ἐορτάσιμος ἑσπέρα. Ἡ ὥρα τῆς ἐορτῆς ἐσήμανε καὶ δι' αὐτόν, ἀλλ' ἐνωρίς. Ἐνωρίς ὄχι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἡλικίας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τοιαύτης τῆς πνευματικῆς ἐργασίας του, ἀπὸ τῆς τοιαύτης τῶν ἀγαπητῶν οἰκειῶν του, ἀπὸ τῆς τοιαύτης τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τῆς τοιαύτης τῆς ἐνορίας του, ἀπὸ τῆς τοιαύτης τῆς ὑπηρεσίας

του, αἵτινες εἶχον εἰσέτι ἀνάγκην ἐνὸς τοιούτου ἐπιμελοῦς καὶ ζηλωτοῦ ἐργάτου. Ἐνωρίς ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς κοινωνίας, εἰς τὴν ὁποίαν παρεῖχε τὸ καλὸν ὑπόδειγμα ἐναρέτου ζωῆς.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς οὕτως ἠθέλησε.

Τώρα αὐτὸς ἀναπαύεται καὶ ἡ ἀνάπαυσις του εἶναι γλυκεῖα. Ὁ δίκαιος εἰσηλθεν εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου του. Εἶναι ἄξιός τοῦ ὀνόματος τοῦ δικαίου καὶ δὲν δύναται νὰ τοῦ τὸν ἀμφισβητήσῃ τις. Ὄντως ἦτο σπάνιον δεῖγμα ἀνθρώπου, χριστιανοῦ, οἰκογενειάρχου, Κληρικοῦ.

Οἱ εἰλικρινεῖς καὶ εὐγενεῖς κόποι τοῦ δὲν εἶναι εἰς μάτην, ὁ θάνατος δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν σπόρον, τὸν ὅποιον αὐτὸς ἔρριψε, ὁ σπόρος αὐτὸς ὠρίμασεν, ἀνεπτύχθη, εὖρε καλοὺς συνεχιστὰς καὶ ἔτσι ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πατρίς θερίζουν εὐλογίαν. Ἡ μνήμη του δὲν θὰ χαθῇ, ἀλλὰ θὰ διατηρηθῇ εἰς ὄλους εἰς εὐγνώμονα ἀνάμνησιν.

Ἀληθῶς, τὸν μακαρίζει ἡ Ἐκκλησία διὰ τὴν προθυμίαν του καὶ τὴν ἐργασίαν του. Τὸν μακαρίζει ἡ ἐνορία του, τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὁ συμβουλευτὴν, ὁ ὑποστηρίξων, ὁ προλαμβάνων πατὴρ καὶ φίλος. Τὸν εὐχαριστεῖ ἡ κοινωνία, εἰς τὴν ὁποίαν διέλαμψεν ὡς πρότυπον εἰς πᾶσαν ἀρετὴν. Ὁ ἀκολουθοῦμενος εἰς τὸ τέλος ἀπὸ πολλὰς εὐλογίας καὶ καταλείπων τοιαύτην ἀνάμνησιν, ἔχει ὄντως γλυκεῖαν καὶ εὐλογημένην τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν μετὰ τὸν κόπον τῆς ἐπιγείου ζωῆς.

Ἐγένετο πράγματι ὅρος συγκρίσεως καὶ θὰ εἶναι τοιοῦτος εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον διὰ τοὺς Ἐφημερίους. Δὲν ὑπῆρξε διάτιπον ἀστὴρ εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν ὀρίζοντα, ἀλλ' εἶναι ἀειφεγγὴς τοιοῦτος, διὰ τοὺς συναδέλφους του. Ὁ θέλων νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὴν ἀποστολήν του πρεπεῖ νὰ τὸν ἀντιγράψῃ, πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ πρὸς αὐτὸν καὶ θὰ κατευθύνεται ἀσφαλῆς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν.

Τὰ ἔργα του τὸν ἀκολουθοῦσι καὶ εἶναι διὰ τοῦτο μακάριος, κατὰ τὴν Ἀποκάλυψιν. Κοιμᾶται ἤδη ἡσυχος, πλήρως ἀνταποκριθεὶς εἰς τὴν κλήσιν του. Τὰ ἔργα του ζοῦν μαρτυροῦντα ὅτι ὠκοδόμησε τὸ ἄριστον μνημεῖον εἰς τὰς καρδίας εὐγνωμονούντων αὐτὸν χριστιανῶν. Ζῆ λοιπὸν, κατὰ ταῦτα, δὲν ἀπέθανε, ζῆ καὶ χαίρει τὴν ἐορτάσιμον ὥραν του, ὁ θάνατός του ἔλυσε τὰ δεσμά τοῦ βίου.

Ὁ Ἱερεὺς Γεώργιος Μακρῆς, ἡσυχος, μετριόφρων, εὐγενής, σῶφρων, πιστός, ἐνάρετος θὰ ἀνταμειφθῇ ἐκεῖ ἐπάνω ἀπὸ τὸ χεῖρ τοῦ Κυρίου καὶ Κριτοῦ τοῦ κόσμου.

† Ὁ Λαρίσης ΔΩΡΟΘΕΟΣ

.....
Φρόντιζε νὰ συγχωρῆς τοὺς ἄλλους συγνάκεις, τὸν δὲ ἑαυτὸν σου οὐδέποτε.

*
Ὁ ἀφίνων τὴν καρδίαν του νὰ διευθύνεται ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν, ὁμοιάζει πρὸς πλοίαρχον, ὅστις ἀφίνει τὸ πλοῖόν του νὰ διευθύνεται ὑπὸ τῶν κυμάτων.

Ἡ ἉΓΙΑ ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ ΚΥΡΑΝΑ

Ἡ ὥραία καὶ πλουσία Κωμόπολις τῆς Βορείου Χαλκιδικῆς Ζαγκλιβέριον ἔχει τὴν ὄλως ἐξαιρετικὴν εὐτυχίαν νὰ κατὰγονται ἐξ αὐτοῦ δύο πρώτης γραμμῆς ἀδάμαντες, ποὺ στολίζουν τὸν μαρτυρικὸν στέφανον τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Οἱ δύο δὲ αὐτοὶ ἀδάμαντες εἶναι πρῶτον ἡ Νεοπαρθενομάρτυς Ἀγγελίνα, περὶ τοῦ βίου, τῶν κατορθωμάτων καὶ τοῦ μαρτυρίου τῆς ὁποίας ἐγράψαμεν εἰς τὴν «Ἐκκλησίαν» εἰς προηγούμενον φύλλον, καὶ δεύτερον ἡ ἑτέρα Παρθενομάρτυς Κυράνα, εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ βίου, τῶν ἀγῶνων καὶ τοῦ μαρτυρίου τῆς ὁποίας προβαίνομεν ἤδη, ἀντλοῦντες τὰς πληροφορίες ἡμῶν ἀπὸ τε προφορικῶν παραδόσεων, ἀναφερομένων ὑπὸ εὐσεβῶν γερόντων τοῦ Ζαγκλιβερίου καὶ τῶν περιχώρων, καὶ ἀπὸ τινος σημειώσεως, σωζομένης εἰς παλαιὰ Εὐαγγέλια, μηναῖα, καὶ Εὐχολόγια τῶν χωρίων Ἀδάμ, Μελισσουροῦ Παλαιχωράς, ἐτι τῆς Κρήνης καὶ τῶν Ριζῶν, τῆς ἡμετέρας Θεοσώστου Μητροπόλεως.

Κατὰ τὸ ἔτος 1790 ὡς διοικητῆς τῆς περιφέρειας Ζαγκλιβερίου διετέλει ὁ ἀκόλαστος Ἀγᾶς Ρετζέπ Ἐφέντης. Οὗτος ἐκτὸς τῆς ἀκολασίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκυλίετο, διεκρίνετο καὶ διὰ τὸν φανατισμὸν τοῦ ὑπὲρ τῆς Μουσουλμανικῆς θρησκείας καὶ τὴν ἀδάμαστον ἀγριότητα ἐναντίον τῶν χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους παντοιοτρόπως κατεδίωκε καὶ κατετυράννει.

Τὸ Ζαγκλιβέριον ἦτο τότε μία Τουρκικὴ Κωμόπολις κρυμμένη μέσα εἰς ἀπέραντα δάση λευκῶν καὶ πετελεῶν, ποὺ πάντοθεν τὴν περιέβαλον. Αἱ χριστιανικαὶ οἰκογένειαι μόλις ἀνήρχοντο εἰς πεντήκοντα, ζῶσαι ἐν οἰκτρᾷ δουλείᾳ καὶ ἀνειπώτῳ συμφορᾷ κάτω ἀπὸ τὴν ἀγρίαν τυραννίαν τοῦ αἰμοχαροῦς αὐτοῦ Τούρκου, ὅστις, ὡς λέγεται, ἦτο καὶ ἐξωμότης βούλγαρος.

Καὶ μέσα εἰς τὴν δυστυχίαν ἐκείνην τῶν χριστιανῶν, μέσα εἰς τὰ ἀτελείωτα βασάνα καὶ τοὺς δαρμούς τῶν ὁμοφύλων καὶ ὁμοδόξων, ἔζη ἡ παρθένος Κυράνα, ἡ ὁποία, φωτιζομένη ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου, ἦτο παρήγορος ἄγγελος τῶν παντοιοτρόπως βασανιζομένων χριστιανῶν. Νύκτια καὶ ἡμέραν προσηύχετο φοιτῶσα εἰς τὴν πτωχαλέαν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τὴν ὁποίαν καὶ ἐφιλοκάλει καὶ διετήρει ἐν πλήρει καθαριότητι. Διαρκῆς αὐτῆς μέριμνα ἦτο ἡ περιποίησις τῶν ἀσθενῶν, ἡ ἐπίσκεψις τῶν φυλακισμένων, ἡ παρηγορία τῶν τυραννουμένων, ἡ ἀνακούφισις τῶν βασανιζομένων χριστιανῶν. Εἰς τοῦτο πάντοτε τὴν παρῶθει καὶ ὁ εὐσεβὴς γέρον ἱερομόναχος, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναλάβει τὸ βᾶρος νὰ ποιμαίνη τὸ ὀλιγάριθμον ἐκεῖνο ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ὡς μία νησίς σωτηρίας, πάντοθεν πληττομένη, εὕρισκετο μέσα εἰς τὸ πέλαγος τοῦ τουρκικοῦ φανατισμοῦ.

Ἡ παρθένος Κυράνα, περιβεβλημένη τὸ μαυ-

ρο φόρεμα μοναχῆς, καίτοι δὲν ἦτο μοναχὴ, παρέμενε σχεδὸν διαρκῶς εἰς τὸν ναὸν προσευχομένη. Ἐκεῖθεν ἐξήρχετο μόνον ὅταν ἐπρόκειτο νὰ σκορπίσῃ τὰς ἀγαθοεργίας τῆς εἰς τοὺς πάσχοντας ἀδελφούς τῆς. Ἡ μικρὰ χριστιανικὴ Κοινότης τοῦ Ζαγκλιβερίου, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Ἀρδαμερίου, ποὺ σὰν ἀετοφωλῆ εἶναι κρεμασμένον ἐπάνω εἰς ἓνα βράχον Ν. Δ. τῆς εὐφόρου πεδιάδος ὀλοκλήρου τῆς Β. Χαλκιδικῆς, τὴν ἔτιμα καὶ τὴν ἐσέβετο πολὺ καὶ ὄλοι πάντοθεν προσέτρεχον ζητοῦντες τὴν ἠθικὴν αὐτῆς συνδρομὴν καὶ τὰς συμβουλὰς τῆς. Ἡ παρθένος ἀντλοῦσα τὴν ἠθικὴν δύναμιν ἐκ τῆς διαρκοῦς αὐτῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ Σωτῆρος διὰ τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς, τῶν διαρκῶν ἀγρυπνιῶν, τῶν συνεχῶν νηστειῶν, κατάρθωνε πάντοτε νὰ δίδῃ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἠθικὴν ἐνίσχυσιν εἰς τοὺς καταπεπονημένους χριστιανούς.

Κάποτε ὁ σκληρὸς καὶ ἀπάνθρωπος Ρετζέπ ἤρπασε χριστιανὴν νεάνιδα, τὴν ὁποίαν ἐνέκλεισεν εἰς τὸν γυναικωνίτην του, ἀφ' οὗ προηγουμένης σκληρῶς ἐβασάνισε τοὺς διαμαρτυρηθέντας γονεῖς τῆς τάλαιπώρου κόρης. Τὸν γέροντα ἱερομόναχον, τολμήσαντα καὶ αὐτὸν νὰ διαμαρτυρηθῇ, ἔρριψεν εἰς τὴν φυλακὴν ὅπου, ἀφ' οὗ ποικιλοτρόπως τὸν ἐβασάνισεν ἐπὶ δύο ὀλοκλήρους μῆνας, ὕστερον τὸν ἐθανάτωσεν. Ἀτυχῶς ἡ παράδοσις δὲν διέσωσε μέχρις ἡμῶν τὸ τίμιον ὄνομα τοῦ ἱερομάρτυρος τούτου. Ἄλλα μήπως εἶναι ὁ πρῶτος ἢ θὰ εἶναι καὶ ὁ τελευταῖος ἐξ ὧσων διαρκῶς προσφέρει ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία καὶ ἡ φυλὴ ἡμῶν εἰς τὸν μαρτυρικὸν βωμὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ;

Πρὸ τῆς νέας αὐτῆς βαρβάρου ἀδικίας κατεξάνεστη ἡ εὐγενὴς ψυχὴ τῆς παρθένου Κυράνας καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐνεργήσῃ καταλλήλως, ὥστε νὰ ἀποσπάσῃ ἐκ τοῦ γυναικωνίτου τοῦ αἰμοχαροῦς Τούρκου τὴν ἀρπαγείσαν κόρην. Καὶ μετεχειρίσθη πρὸς τοῦτο χριστιανὸν ὑπηρετήθη τοῦ τυράννου διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τοῦ γυναικωνίτου αὐτοῦ. Ἐκεῖ δὲ μετὴν διδασκαλίαν τῆς, μετὰ τὰ δάκρυά τῆς, μετὴν διαρκῆ προσευχὴν τῆς, μετὴν ὀλόθερμην ἀγάπην τῆς, ἔπεισε τὴν ἀπαχθεῖσαν, ἥτις ἐν τῷ μεταξὺ, δελεασθεῖσα ἀπὸ τὴν χλιδὴν τοῦ μπέη, ἐπρόκειτο νὰ ἐξουώσῃ τὴν ἁγίαν Πίστιν τῶν πατέρων αὐτῆς, ἔπεισε λέγομεν τὴν ἀπαχθεῖσαν νὰ ἐγκαταλείψῃ νύκτωρ τὴν στέγην τῆς ἀμαρτίας καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς Θεσσαλονικίην, ὅπου κρυβεῖσα κατάρθωσε νὰ σωθῇ τὴν διπλὴν σωτηρίαν. Ἡ παράδοσις δὲν μᾶς λέγει καὶ τί ἀπέγινεν αὐτῇ πάντως ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου θὰ ἐπροστάτευσε καὶ αὐτὴν, ὅπως καὶ τόσα ἄλλα ἀθῶα θύματα τῶν ἀγρίων θηριωδιῶν τοῦ κόσμου τούτου.

Ἡ πρᾶξις τῆς παρθένου Κυράνας ἐγνώσθη. Ὁ Τούρκος ἐξηγριώθη κατ' αὐτῆς καὶ διέταξε καὶ τὴν ἔφεραν ἐνώπιόν του. Τὸ παρθενικὸν κάλλος αὐτῆς τὸν ἐξέπληξεν. Ἡ ὑπέροχος στά-

σις τῆς ταπεινῆς κόρης τὸν συνεκλόνησε. Τὸ βλέμμα αὐτῆς τὸ ἤρεμον καὶ γλυκὺ τὸν ἡμέρωσεν. Καὶ τότε ἤρξατο μὲ κολακείας, ὑποσχέσεις περιποιήσεις νὰ προσπαθῆ νὰ πείσῃ αὐτὴν νὰ ἀπαρνηθῆ τὴν θρησκείαν τοῦ Ἐσταυρωμένου, νὰ γίνῃ μουσουλμανὶς καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ πρώτην συζυγὸν τοῦ καὶ κυρίαν μέσα εἰς τὸν πλοῦτον τοῦ σπιτιοῦ του, τὸ ὅποιον εὕρισκετο εἰς ἓνα ἀπέραντον κῆπον χαρᾶς καὶ εὐτυχίας τοῦ κόσμου τούτου.

Εἰς ὅλας ὁμοίως αὐτὰς τὰς δελεαστικὰς ὑποσχέσεις ἡ Κυράνα ἀντέταξε τὸ «χριστιανὴ εἶμαι». Δι' ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου δὲν ἀνταλλάσσω τὴν πίστιν μου. Δὲν μὲ δελεάζουν οὔτε αἱ ὑποσχέσεις, οὔτε τὰ πλοῦτη καὶ ἡ εὐτυχία τοῦ κόσμου αὐτοῦ. "Ὅλα εἶναι μάταια. "Ὅλα περνοῦν. Καὶ μὲ θάρρος καὶ παρρησίαν τῶν χριστιανῶν τῶν πρώτων αἰώνων ἤλεγξε τὴν ἀπιστίαν καὶ τὰς παρανομίας τοῦ αἰσχροῦ αὐτοῦ τυράννου.

Καὶ τώρα; Ὁ ἀπαίσιοις τυράννος ἤλλαξε στάσιν καὶ τρόπον ἐνεργείας. Διέταξε τοὺς στρατιώτας του καὶ ἐγύμνωσαν τὴν Παρθένον καὶ τὴν ἔδειραν μὲ βούνευρα καὶ βέργες ἀκανθωτὲς μέχρις αἵματος. Αἱ σάρκες τῆς κόρης ἀυλακώνοντο ἀπὸ τὸ ρέον αἷμα, ἀλλ' αὐτὴ εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ βασανιστήρια ἀντέτασσε τὸ ἀήτητον θάρρος τῆς ψελλίζουσα διαρκῶς «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ βοήθει μοι. Παναγία Παρθένε, δυνάμωσέ με. Ἁγία μάρτυς Ἀγγελίνα πρόφθασε καὶ δός μοι τὸ θάρρος νὰ σὲ μιμηθῶ». Καὶ τὰ βασανιστήρια καὶ οἱ δαρμοὶ ἐξηκολούθουν μέχρις ἐσπέρας χωρὶς ἡ καλλίνικος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ νὰ καμψῆ. Ἡμιθανῆ τὴν ἔσυραν οἱ ἀπάνθρωποι τοῦρκοι καὶ τὴν ἔριψαν εἰς βρωμερὰν φυλακὴν γυμνὴν ὅπως ἦτο καὶ αἰμόφυρτον.

Ἡ ἁγία μὲ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ἐδέχετο τὰ κολαστήρια πιστεύουσα ὅτι ὁ Κύριος δὲν θὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Ἐκεῖ εἰς τὴν φυλακὴν ποῦ εὕρισκετο προσευχομένη, αἴφνης ἤσθάνθη ἓνα οὐράνιον φῶς νὰ γεμίξῃ τὴν φυλακὴν καὶ μίαν οὐράνιον εὐωδίαν νὰ διαδέχεται τὴν βρώμαν καὶ τὴν μουχλαν τῆς ἀραχνιασμένης φυλακῆς, μέσα δὲ εἰς τὸ φῶς ἐκεῖνο ἐφάνη ἔμπροσθεν αὐτῆς ὁ γέρον πνευματικὸς πατήρ τῆς, ὁ μαρτυρήσας διὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, κρατῶν ἓνα στέφανον ἐκ χρυσοῦς δάφνης ὀλοφώτεινον, τὴν ἐστεφάνωσε καὶ τῆς εἶπε: «Ἔχε θάρρος τέκνον μου. Ὁ μολόγησε τὴν καλὴν ὁμολογίαν τοῦ Χριστοῦ μας καὶ αὐτὸς θὰ σοῦ χάρισῃ τὸν αἰώνιον τοῦτον στέφανον τῆς δόξης καὶ τῆς ἀθανασίας. Αὐριον τελειώνει τὸ μαρτύριόν σου». Καὶ μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ ἅγιος Ἱερομάρτυς ἀφήκε τὴν φυλακὴν καὶ ἀνήλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἐνῶ ἡ ἄρρητος ἐκείνη οὐρανία εὐωδία ἐξηκολούθει νὰ γεμίξῃ τὴν πρῶην βρωμερὰν καὶ ὀλοσκοτεινὴν φυλακὴν.

Ἐξημέρωσεν. Ὁ φανατικὸς ὄχλος τῶν Τούρκων, ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς μαινομένους ἐκ τοῦ τυφλοῦ φανατισμοῦ χοντζάδες καὶ τοὺς μολλά-

δες του, συνεκεντρώθη εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Κωμοπόλεως καὶ μὲ φωνὰς καὶ ἀγρίας κραυγὰς ἐζήτηε τὸν θάνατον τῆς καλλίνικου μάρτυρος, διότι ὑπεστήριζον ὅτι ὕβρισε τὴν θρησκείαν των. Τότε ὁ ἄγριος καὶ αἰμοχαρὴς Ρετζέπ διέταξε καὶ ὠδηγήθη ἐνώπιόν του ἡ καλλιμάρτυς Παρθένη. Γεμάτη αὕτη χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, διότι προησθάνετο ὅτι ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς ἀμοιβῆς τῶν κόπων καὶ τῶν θυσιῶν τῆς, παρουσιάσθη ἔμπροσθεν τοῦ τυράννου.

Τώρα καὶ πάλιν οὗτος μὲ λόγια κολακευτικὰ προσεπάθησε νὰ τὴν πείσῃ νὰ ἀρνηθῆ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ γίνῃ μουσουλμανὶς, ὑποσχόμενος τὰ δελεαστικώτερα πράγματα καὶ τὰ ἐλκυστικώτερα δῶρα.

Καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν ἐπίμονον ἄρνησιν ἀντέταξεν ἡ ἁγία. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ θάρρος, σοφίαν καὶ παρρησίαν τῶν πρώτων χριστιανῶν μαρτύρων ἀντλήσασα, ἤλεγξε τὴν ματαιότητα καὶ τὸ ψεῦδος τῆς μωαμεθανικῆς θρησκείας καὶ ἐκάλεσεν ὄλους τοὺς περισταμένους μωαμεθανοὺς νὰ ἀπαρνηθοῦν τὴν θρησκείαν αὐτῶν καὶ νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, βεβαιούσα αὐτούς, ὅτι τότε μόνον θὰ σωθοῦν ὅταν γίνουν Χριστιανοί.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ φανατικοὶ τοῦρκοι, ἔβρυσαν τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ὡς ἄλλοι θεοκτόνοι Ἰουδαῖοι ἐπὶ τῷ πρωτομάρτυρι Στεφάνῳ, συνέσχον νὰ ὤτα αὐτῶν καὶ ὤρμησαν κατὰ τῆς παρθένου, γονυκλινοὺς καὶ προσευχομένης, μὲ ροπαλα, λίθους, ξύλα καὶ πᾶν τὸ προστυχόν, καὶ κατεκρεοῦργησαν τὴν μάρτυρα ἐν μέσῃ πλατεῖα τῆς Κωμοπόλεως. Ἐπειτα ἤρπασαν τὸ ἅγιον αὐτῆς λείψανον, διὰ νὰ μὴ τὸ πάρουν οἱ χριστιανοί, τὸ ἐφόρτωσαν ἐπάνω εἰς μίαν βωδάμαξαν, τὸ ἐσκέπασαν μὲ σκουπίδια καὶ ἄλλας ἀκαθαρσίας καὶ τὸ ἔφεραν καὶ τὸ ἔριψαν εἰς τὴν λίμνην Βόλβην.

Ἄλλὰ «θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ». Ἡ λίμνη μὲτ' ὀλίγας ἡμέρας ἐξέβρασε τὸ ἅγιον λείψανον, ὅπερ μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἀποπνέον εὐωδίαν ἄρρητον, τὸ ἀνεύρον μερικοὶ ἀλιεῖς οἱ ὅποιοι τὸ ἔθαψαν πλησίον τοῦ χωρίου Παζαροῦδα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ σημερινῇ Ἀπολλωνίᾳ, ἐκ τῆς ὁποίας διῆλθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν Μακεδονίαν εὐαγγελιζόμενος, ὅπου σήμερον πλησίον μιᾶς αἰωνοβίου πλατάνου δεικνύται ὁ τάφος καὶ τὸ Ἁγίασμα τῆς Παρθενομάρτυρος.

Ἐδῶ κατὰ παράδοσιν ἐπικρατήσασαν συναθροίζονται αἱ εὐσεβεῖς γυναῖκες τῆς κωμοπόλεως αὐτῆς καθὼς καὶ τῶν τριγύρω χωρίων Κικκαλοῦς, Ἀσπροχώματος, Νέας Ἀπολλωνίας, Μελισσουργοῦ καὶ Νέας Μαδύτου, ἀντλοῦν ὕδωρ ἀπὸ τοῦ Ἁγιάσματος εἰς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ πάσης νόσου καὶ εἰς παραφυλακὴν τῶν οἴκων, τῶν γενημάτων τῶν ποιμνίων αὐτῶν, ἀφοῦ δὲ ἀνέψουν τὰ εὐλαβικὰ κεράκια των, προσεύχονται μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας πρὸς τὴν παρθένον

Νεομάρτυρα. Οὐκ ὀλίγα εἶναι τὰ θαύματα, τὰ ὅποια ἡ ἁγία Παρθενομάρτυς ἐπιτελεῖ καθ' ἑκάστην εἰς τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτὴν μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας.

Ἐχομεν διὰ πλήρους ἐλπίδος, ὅτι θὰ βοηθήσῃ ὁ Πανάγαθος Θεός, «ὁ ἐνδοξαζόμενος ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ» διὰ πρεσβειῶν τῶν ἁγίων Παρθενομαρτύρων τοῦ Ζαγκλιβερίου Ἀγγελίνας καὶ Κυράνας νὰ κατορθώσωμεν νὰ ἰδρῦσωμεν ναὸν ἐν Ζαγκλιβερῷ καὶ εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν, εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου τοῦ «θαυμαστοῦντος τοὺς ἁγίους αὐτοῦ» καὶ εἰς τιμὴν, μνήμην καὶ ἔπαινον τῶν δύο Ζαγκλιβερινῶν Παρθενομαρτύρων.

Ἐγγραφον ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας ἐν Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ἀρχομένῳ τοῦ ἔτους 1947.

† Ὁ Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὀρους καὶ Ἀρδαμερίου
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΕΘΝΟΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Χριστιανισμὸς ἐνεφανίσθη εἰς τὸν κόσμον καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπικρατοῦσα γλῶσσα εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος ἦτο ἡ Ἑλληνική. Τὴν γλῶσσαν ταύτην, ὡς γνωστὸν, μετεχειρίσθησαν οἱ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου διὰ νὰ γίνον καταληπτοὶ εἰς τὰ ἔθνη· ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, Ἑλληνιστὴς Ἰουδαῖος, φεύγει ἀπὸ τὰ στενά τῆς Ἰουδαίας ὄρια, μεταβαίνει εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ σταθεὶς ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου, εὐαγγελίζεται εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν «ἄγνωστον Θεόν».

Ἐκτοτε ἡ Ἑλλάς γίνεται δευτέρα μετὰ τὴν Ἱερουσαλήμ πατρίδα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀντιληφθεῖσα δέ, ὅτι ἡ νέα θρησκεία εἶναι προωρισμένη νὰ ἀναπλάσῃ τὴν ἠθικῶς νοσοῦσαν ἀνθρωπότητα, προέτεινεν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ἀδιστάκτως τὴν χεῖρα. Ἡ Ἐκκλησία τότε ἀνοίγει τὰς πύλας τῆς εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα καὶ τὴν φιλοσοφίαν. Τὰ μέσα ταῦτα, τὴν ἐθνικὴν ἐπιχειρηματολογίαν καὶ τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, μετεχειρίσθησαν οἱ Ἀπολογηταὶ καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν Χριστιανισμὸν καὶ νὰ διατυπώσῃ τὰς ὑψηλὰς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Καὶ ἡ Ἐκκλησία ὡς ἀντάλλαγμα ἔδωκεν εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν τὸν ἀρραβῶνα τῆς δόξης καὶ τῆς ἀθανασίας. Οὕτω ὁ ἀδιάλλακτος ἀνατροπεὺς τοῦ Ἑθνισμοῦ, ἡ Ἐκκλησία, ἀποδέχεται καὶ κληρονομεῖ εὐπροσδέκτως τὴν περιουσίαν τοῦ νικηθέντος.

Σὺν τῷ χρόνῳ ὁ δεσμὸς οὗτος δὲν διεκόπη. Τοῦναντίον σταθερώτερος διατηρεῖται καὶ ἐμφανέστερος παρατηρεῖται εἰς τὸ ἔθνος μας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Κατὰ τὴν μακροχρόνιον ἐκαίην δουλείαν ἡ Ἐκκλησία πολυτρόπως ἐπροστάτευσε τὸ ἔθνος καὶ τὸ ἔσωσε πολλάκις δεινῶς διωκόμενον. Εἰς τὴν σωτήριον ταύτην ἐπέμβασιν τῆς

Ἐκκλησίας συνετέλεσε πρωτίστως καὶ ἡ ἰδιότης, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ κατακτητὴς Μωάμεθ ὁ Β' ἔδωκε προνόμια εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διὰ τὸ ὑπόδουλον ἔθνος τῶν Ῥωμαίων. Ὁνόμασε τὸν Πατριάρχην Μιλὲτ μπασί, δηλ. Ἐθνάρχην. Καὶ ἦτο τότε ὁ ἱερεὺς καὶ πνευματικὸς καὶ διδάσκαλος καὶ δικαστὴς καὶ σύμβουλος διὰ κάθε ὑπόθεσιν τῶν χριστιανῶν. Οἱ νάρθηκες τῶν Ἐκκλησιῶν μετεβλήθησαν εἰς μυστικὰ Σχολεῖα. Καὶ τὸ «κρυφὸ αὐτὸ σχολεῖο» ἐσφυρηλάτει ἀθορύβως εἰς τὰς τρυφεράς καρδίας τῶν μικρῶν ἑλληνοπαίδων τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν. Καὶ παρὰ τὰς ἀντιξόους περιστάσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀδούλωτος διετηρήθη διὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸ παντὸς ἡ Ἐθνικὴ ψυχὴ. Ὁ δὲ ἑλληνικὸς λαὸς εὐγνώμων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ διὰ τὰς ἀνεκτιμήτους ταύτας πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας, ἐκάλεσε μόνος αὐτὸς ἐξ ὄλων τῶν Χριστιανικῶν λαῶν τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ Μητέρα.

Ὅταν δὲ ἀνέτειλεν ἡ ποθητὴ ἡμέρα τῆς Ἐθνικῆς παλιγγενεσίας καὶ ἀντήχησεν εἰς τὰ βουναὶ ἢ φωνὴ τῶν Ἀρματωλῶν καὶ Κλεφτῶν:

*Καλλίτερα μᾶς ὄρας ἐλεύθερον ζῶν
παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιὰ καὶ φυλακή,*

τότε οἱ ἐθναπόστολοι, μέλη τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας, περιήρχοντο ὅπου γῆς ἐλαλεῖτο ἡ γλῶσσα ἢ Ἑλληνικὴ καὶ ὠμολογεῖτο τοῦ Ἰ. Χριστοῦ ἡ θεία διδασκαλία, καὶ ἐκάλουν τοὺς λαοὺς εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος τῶν. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκπληκτοὶ καὶ μὲ χαρὰν μεγάλην ἤκουον τό: «Δεῦτε εἰς ἐλευθερίαν», ὅπως ἄλλοτε ἤκουεν ὁ κόσμος τό: «Δεῦτε εἰς τὴν σωτηρίαν» τῶν θεοπνευστῶν ἀλιέων.

Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔμεινεν ἀδιάφορος. Ἐθεώρησε τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος καὶ ὡς ἰδιοὺς τῆς ἐχθροῦς. Διεκήρυξεν, ὅτι ὁ ἀγὼν αὐτὸς εἶναι ἱερός, εἶναι ἀγὼν «ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος». Οἱ δὲ ἀγωνισταί, εὐλαβεῖς καὶ φιλοπάτριδες, ζητοῦν γονυκλινεῖς πρὸ τοῦ Ἱεροῦ Λαβάρου εἰς τὴν Μονὴν τῆς Λαύρας τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ πολεμήσῃ τὸν ἐπιδρομέα καὶ δώσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸ ἔθνος. Ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε', πλείστοι ἀρχιερεῖς καὶ ἄλλοι ἀλήστου μνήμης κληρικοὶ προσφέρονται ὀλοκάτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος. Καὶ ὅταν ἡ μαχομένη πατρίς ἐστερεῖτο χρημάτων, πάλιν ἡ Ἐκκλησία πρόθυμος ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς πατρίδος καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἱερά καὶ ἅγια αὐτῆς σκευή. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Δαμασκηνὸς μετὰ τῆς περὶ Αὐτὸν σεπτῆς Ἱεραρχίας, διαρκούσης τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς, καὶ ἀκολούθως ὡς Ἀντιβασιλεὺς ἀναμφισβητήτως προσέφερον ἐξόχους ὑπηρεσίας πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἀτυχήσαντα πατρίδα.

Οὕτω ἡ Ἐκκλησία καὶ μάλιστα ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τῶν γεγονότων μῆτηρ φιλόστοργος καὶ παράγων πολυτιμότετος πάντοτε καὶ πανταχοῦ διὰ τὴν στήριξιν καὶ ἠθικὴν τῆς πατρίδος ἐνίσχυσιν.

† Μ. Χ. Κ.

Ο ΑΡΤΗΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΔΥΣΣΕΑ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΝ

Μεταξὺ τῶν ἀξιεπαίνως ἐργασθέντων κληρικῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἀναμφιβόλως εἶναι καὶ ὁ Ἄρτης Πορφύριος. Διεκρίνετο διὰ τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν μόρφωσιν του. Εἰργάσθη ὡς ἐνθερμος πατριώτης καὶ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ κατ' αὐτήν, πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Τίτλοφορεῖται ὡς «Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης». Κατὰ τὸ ἔτος 1820 εὗρισκομεν αὐτὸν ἐξόριστον εἰς Ἄγιον Ὅρος, τῇ διαταγῇ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως. Τὴν Μητρόπολιν αὐτοῦ καταλαμβάνει, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, ὁ Ἄνθιμος. Μὲ τὴν ἔκρηξιν ὅμως τῆς Ἐπαναστάσεως, ὁ Πορφύριος ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἐπισκοπὴν του, καὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος «ὁ πρῶν Ἄρτης Πορφύριος ψηφίζεται προσωρινῶς Ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἐλευθέρως Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος». Κατὰ τὸ 1829 ἡ Κυβέρνησις «ἀσχολουμένη νὰ θεραπεύσῃ ὅπως οὖν δεινὰ τόσο πολυχρόνια», προτρέπει τὸν Πορφύριον, ὡς Μητροπολίτην Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, ἵνα φροντίσῃ «τόσον διὰ τὸν ἱερὸν Κλῆρον, ὅσον καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῶν χριστιανῶν, παρηγορῶν καὶ στηρίζων μὲ τὸν λόγον του...». Ἦτο σφοδρὸς πολέμιος τοῦ Αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπιστολάς ἀρκετὰς ἐπέμψε πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινῶν. Εἰς τὰς ἐγκυκλίους τῆς Ἱεράς Συνόδου (ἔτ. 1833) ὑπογράφει ὡς «Ναυπάκτου καὶ Μεσολογγίου», ὁ δὲ Ἄνθιμος ὡς «Ἀθηνῶν καὶ Λεβαδίας». Ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ του φέρει τὸν Πορφύριον συμμετέχοντα τῶν ἀγῶνων τοῦ Μεσολογγίου, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀσθενείας (ἔτ. 1824) τοῦ Βύρωνος. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πορφυρίου πρὸς τὸν «γενναιότατον στρατηγὸν Ὀδυσσεά» ἐγράφη τῇ 4ῃ Ἀπριλίου, ἤτοι τὴν Μεγάλην Πέμπτην, καὶ ὀλιγίστας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου (7ης Ἀπριλίου) τοῦ φιλέλληρος Ἄγγελου ποιητοῦ. Ἄξια προσοχῆς εἶναι τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφόμενα ἐν σχέσει μὲ τὴν «ἀπόφασιν τῶν δύο μεγάλων μοναρχῶν», «τὰ δίκαια τῆς Ἑλλάδος», καὶ «τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἀνεξαρτησίας τῆς». Πάντα ταῦτα φαίνεται ὅτι ἐγνώριζεν ὁ Ἄρτης Πορφύριος ἐκ τῶν συνομιλιῶν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Λόρδου Βύρωνος, τοῦ ἀλληλογραφοῦντος ἀσφαλῶς πυκνότερον μετὰ τῆς «Εὐρώπης», ἤτοι τῶν πολιτικῶν τῶν διαφόρων Κοινο-

βουλῶν, καὶ δὴ «τῆς λαμπρᾶς Ἀγγλίας τῆς ὑπερασπιζομένης πάντοτε τὰ δίκαια τῆς Ἑλλάδος».

Ἡ ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἔπεται :

Πρὸς τὸν γενναιότατον κύριον στρατηγὸν
Ὀδυσσεά Ἀνδρουτσοῦ

Ἀθήνας

Γενναιότατε στρατηγὲ κύριε Ὀδυσσεά

Ἐν καιρῷ ἐλάβαμεν τὸ γράμμα σου μὴ στοχασθῆς τὴν ἄσχητον τῆς ἀποκρίσεώς σου εἰς κανένα αἴτιον, παρὰ εἰς τοὺς σφοδροὺς πόνους ρευματικούς τῆς δεξιᾶς μας χειρός. Ἦδη δὲ ἀναλαβόντες ὀλίγον σὲ γράφομεν, ἀποδεικνύοντές σε τὴν μεγίστην ἐγκαρίστησιν, καθ' ἣν ἔχομεν νὰ ἀκούωμεν τὸ γενναῖον ὄνομά σου νὰ θριαμβεύῃ μὲν ἀπανταχοῦ, νὰ φοβίξῃ δὲ τοὺς ἐχθροὺς τόσο ὥστε νὰ σὲ νομίζουν ἀνίκητον Ὀδυσσεά. Θριαμβεύε γενναῖε, ἀποθανάτισον τὸ ὄνομά σου. Χαίρομεν ἀκούοντες ὅτι ἔχετε στενὰ πολιορκημένην τὴν Κάρυστον καὶ Ἐξίριον. Σταθῆτε γενναῖοι μετὰ τῶν ἀνδρείων Ψαριανῶν νὰ καθυποτάξῃτε αὐτὰ τὰ δύο κάστρα, τὰ προπύργια ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος. Ἄγνοοῦμεν ἐὰν ἤθελες μᾶς κάμη μέτοχους αὐτῶν, ὡς συνεργοὶ ταύτης σου τῆς ἀρχηγίας. Ἀπὸ Εὐρώπην γράφουν ὅτι οἱ δύο μεγάλοι μονάρχου τῆς ξηρᾶς ἀπεφάσισαν νὰ μᾶς στείλουν Βασιλέα, ἢ λαμπρὰ ὅμως Ἀγγλίαν, ἢ ὑπερασπιζομένη πάντοτε τὰ δίκαια τῆς Ἑλλάδος, πρῶτον θέλει νὰ γνωρισθῇ ἢ ἀνεξαρτησία τῆς, καὶ ἐπομένως νὰ πεισθῇ περὶ τούτου. Κατ' αὐτὰς ἐξηκριβώσαμεν μίαν διοργανισμένην προδοσίαν παρὰ τοῦ ἀντιπατριωτικοῦ καὶ προδότου Καραϊσκάκη, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματά του θεωρεῖς ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν Χρονικῶν μας. Αἱ τοῦ βαρβάρου ἐτοιμασίαι φαίνονται τοῦτον τὸν χρόνον μέγισται, πλὴν ἡ φρόνησις τῶν στρατηγῶν μας καὶ ἡ ἐνωσις ὅλου τοῦ ἔθνους μας, θέλει ἀποκαταστήσῃ κάθε φοβερὰν ἐτοιμασίαν τοῦ τυράννου μηδαμινοτάτην. Γράφε με συνεχῶς τὰ διατρέχοντα αὐτοῦ. Ἡμεῖς σὲ νομίζομεν γνήσιόν μας τέκνον, καὶ σὲ ἀγαπῶμεν ἐξ ὅλης μας ψυχῆς, περισσότερο δὲ ὅταν ἀκούομεν νὰ θριαμβεύῃς. Ἐχεις τὸν καλὸν πατριωτὴν αὐτοῦ κύριον Νέγρη, καὶ τὸν ὁποῖον ἐκ ψυχῆς εὐχόμεθα καὶ συνεργὸν εἰς ὅλας σου τὰς ὑποθέσεις σου. Ἐπενχόμενος δὲ σὲ νὰ περάσῃς τὰ παρούσας ἐλευσομένας εορτὰς ἐν υγείᾳ πανοικί, μένω

Εὐχέτης διάπυρος

† Ὁ Ἄρτης Πορφύριος

Ἐν Μεσολογγίῳ

τῇ 4ῃ Ἀπριλίου 1824

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πορφυρίου μαθαίνομεν ὅτι ἡ πολιορκία τῶν φρουρῶν Εὐβοίας, ἣτις εἶχε διαλυθῆ κατὰ τὸ ἔτος 1823, ἐπανελήφθη κατὰ τὸ 1824 καὶ ἐν τῇ νέᾳ πολιορκίᾳ συμμετείχον «ἀνδρεῖοι Ψαριανοί» καὶ ὁ «καλὸς πατριώτης Νέγρης». Ἐπίσης πληροφοροῦμεθα ὅτι ἐνῶ ἡ Κυβέρνησις διέκειτο τότε, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐξ ἄλλων ἐγγράφων, δυσμενῶς πρὸς τὸν Ἀνδρουτσον, ἕνα μῆνα μάλιστα βραδύτερον ἐξεδηλώθη καὶ ἐμπράκτως ἡ τοιαύτη προσωπικὴ διάστασις, διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ πρωτοπαλλη-

καριοῦ τοῦ Ὀδυσσέως Ἰωάννου Γκούρα, ὡς ἀρχηγοῦ τῆς ἐκστρατείας κατὰ τῶν ἀνταρτῶν, ἀποσκοποῦντος νὰ μειώσῃ «τὴν ὄφρυν» τοῦ Ἀνδρούτσου, ὁ Ἄρτης Πορφύριος θεωρεῖ «τὸν γενναϊότατον στρατηγόν», ὡς «γνήσιον τέκνον, ἀγαπώμενον ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς του». Ἄς σημειωθῇ προσέτι ὅτι ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων ἐνταῦθα δύο Μητροπολιτῶν Ἄρτης, τοῦ Πορφυρίου καὶ Ἀνθίμου, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Ἐπαναστάσεως, εὐρίσκόμεν ὑπογράφοντα ὡς «Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου» καὶ τὸν Ἰγνάτιον, τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐκκλησίας Οὐγγροβλαχίας (1810—1815), τὸν κατὰ Δ)βριον τοῦ ἰδίου ἔτους (1824), μεσολαβήσαντα ἵνα ὑπακούσῃ ὁ Ἀνδρουτσος εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

ΝΙΚΟΛ. Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πρώτιερεὺς

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ

[12 Δεκεμβρίου]

Ἱστορικὸν σημεῖωμα

Ξυλογραφία ἐν τοῦ Μηναίου 1628 Ἐνετίσιν,
παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ.

Κατὰ τὸ προσεχές ἔτος συμπληροῦνται 1600 ἔτη (348—1948) ἀπὸ τῆς μακαρίας τελευτῆς τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Σπυρίδωνος, Ἐπισκόπου Τριμυθοῦντος, τοῦ θαυματουργοῦ, ἐνὸς τῶν δημοφιλεστέρων ἁγίων, ὅστις καὶ μετὰ πάροδον 16 αἰῶνων παραμένει ζῶν διδασκα βραθείας εὐσεβείας καὶ πλουσίας ἀρετῆς εἰς τὸ στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Περὶ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἔχομεν ἀξιόλογον βιβλιογραφίαν. Ἀρχαῖοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς καὶ ἱστορικοὶ παρέχουν σπουδαιότητας περὶ αὐτοῦ πληροφορίας, ἐν οἷς ὁ Μέγας Ἀθανάσιος¹, ὁ Ρουφίνος², ὁ Σωκράτης³ ὁ Σωζομενός⁴ καὶ ἄλλοι. Συμεὼν ὁ Μεταφρα-

στής, ἐπὶ τῇ βάσει πάντως ἀρχαίων πηγῶν, συνέταξε μακρὸν βίον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος¹.

Εἶναι γνωστός καὶ ἄλλος βίος τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἀρχόμενος «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος» τοῦ Θεοδώρου Ἐπισκόπου Πάφου. Ἐν αὐτῷ ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει βίον τοῦ ἱεροῦ τούτου Πατρὸς γραφέντα δι' ἰαμβικῶν στίχων ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Λεδρῶν Τριφυλλίου, μὴ διασωθέντα. Τὸν ἐπίσκοπον Θεόδωρον ὁ Le Quien τοποθετεῖ μεταξὺ τῆς Α' καὶ Γ' Οἴκου. Συνόδων². Ὁ δὲ Τριφυλλίος, κατὰ τὸν Σουΐδαν, ὑπῆρξε μαθητῆς τοῦ Σπυρίδωνος: «ὃς ἔγραψε τὰ θαύματα τοῦ ὁσίου καὶ τερατουργοῦ πατρὸς ἡμῶν Σπυρίδωνος ὡς γέγραπται ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ δι' ἰάμβων ἃ χρῆ ἐκζητῆσαι ὡς λίαν ὠφέλιμα»³.

Ὁ Γελάσιος Κυζικηνός⁴ καὶ ὁ Νικηφόρος Κάλλιτος⁵ ἐπαναλαμβάνουν ἐν ἐκτάσει σχεδὸν ὅσα ἔγραψαν οἱ Σωκράτης καὶ Σωζομενός. Ἐγκώμια εἰς τὸν ἅγ. Σπυρίδωνα ἔγραψαν ὁ Μακάριος Κωφός, ὁ Διονύσιος Κονταρῆς, ὁ Βησσαρίων Κεφαλᾶς, ὁ Ἀλέξανδρος Τριβόλης καὶ ἄλλοι⁶, κανόνα δὲ ὁ Θεοφάνης. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχαίων πηγῶν ὁ Tillemont συνέταξε βίον αὐτοῦ⁷, ὁ δὲ H. Usener ἐξέδωκε τὸ 1887 ἀποσπάσματα ἄλλου βίου τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος, συνταχθέντος ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Πάφου⁸.

Κατὰ τὰς πηγὰς ταύτας, ὁ ἅγιος Σπυρίδων ἐγεννήθη ἐν Κύπρῳ περὶ τὸ 270. Συμεὼν ὁ Μεταφραστῆς ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: «Τοῦτον ἤνεγκε μὲν Κύπρος ἢ νῆσος ἦν δὲ οὐ στομύλος τις, οὐδὲ κομψὸς τὸ ἦθος, οὐδὲ πλήθει καὶ ἀγορᾷ χαίρων, ἀλλ' ἀπλοῦς καὶ ἡσύχιος

1. Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σπυρίδωνος Ἐπισκόπου Τριμυθοῦντος. Migne 116, 417—468.

2. Oriens Christ. II σ. 1060.

3. Ἐκδ. τοῦ 1853, II σ. 1720. Πρβλ. καὶ Le Quien Oriens Christ. II σ. 1073. Σωζομενὸν ἐνθ. ἀνωτ. σ. 888.

4. Migne 85, Θ' σ. 1245 ἐξ.

5. Migne 146, σ. 161—168.

6. E. Γ. Π[αντελάκη] ἐν Μ. Ε. Ε. ΚΒ σ. 261 καὶ Κ. Δουκᾶκη, Μ. Συναξαριστής, Ἀθήναι, 1896 σ. 310, 7. Mémoires κ.λ.π. Τόμ. 7ος σ. 243—247.

8. Beiträge zur Geschichte der Legendenliteratur, «Jahrbücher für protestantische Theologie», XII (1887) σ. 222—32.

Περὶ τοῦ βίου τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος βλέπε ὡσαύτως καὶ Fra b r i c i u s, Bibliotheca Graeca τ. 10, σ. 326 H e f e l e, Concilien-Geschichte, I σ. 305—306, ἐνθα σημειοῦται ὅτι ὁ ἅγ. Σπυρίδων «ὑπῆρξε πρότερον ποιμὴν προβάτων καὶ συγχρόνως θαυματουργὸς καὶ προφήτης ὀνομαστός». A s s e m a n i Cal. um Eccl. v, 462. U r b a n i, Siberi diatriba de Spiridone Lips. 1718. Κατάλογον τῆς Βιβλ. Escorial Miller, σ. 268. Μ. Γ α λ α ν ο ῦ, Οἱ βίοι τῶν Ἁγίων (μὴν Δεκεμβρίου), Ἀθήναι 1910 σ. 97 ἐξ. Ἀνέκδοτον ἄρθρον τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσσοστόμου γραφέν ἐιδικῶς διὰ τῶν Πειραιεῖς πρὸ δεκαετίας ἐδημοσίευσεν πέρυσιν ἡ «Ἀκρόπολις» (12 Δεκεμβρίου) ἐν αὐτῷ περιέχονται ἐνδιαφέρουσαι λεπτομέρειαι περὶ τῆς ἐν Πειραιεῖ μονῆς τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος, τὴν ὁποίαν καταστραφεῖσαν διεδέχθη ὁ σημερινὸς φερώνυμος ναὸς τοῦ Ἁγίου.

1. Ἀπολογητικὸς κατὰ Ἀρειανῶν, Migne 25, 340.

2. Ἐκκλ. Ἱστορία Α'. 3—5.

3. Migne 67, IB', 104—105.

4. Αὐτόθι βιβλ. I, κεφ. IA', 885.

καὶ ἀπραγμοσύνην εἶπερ τις ἕτερος ἀσπαζόμενος». Ὁ ἡσυχος χαρακτήρ του τὸν ὠδήγει εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, ὑπέικων ὅμως ὁ Σπυρίδων εἰς τὰς προτροπὰς τῶν γονέων του ἐδέχθη νὰ νυμφευθῆ. Νυμφευθεὶς ἐνάρετον γυναῖκα ἀπέκτησε θυγατέρα τὴν ὁποῖαν ὠνόμασεν Εἰρήνην, εἰς ἐνδειξιν τοῦ εἰρηνικοῦ οικογενειακοῦ βίου. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, καίτοι ποιμὴν προβάτων, ἕνεκα τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου του ἐκλήθη εἰς τὸν χηρεύσαντα θρόνον τῆς Τριμυθοῦντος τῆς Κύπρου πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325), διότι, ἂν καὶ τὸ ὄνομά του δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑπογραφῶν¹, εἶναι γνωστὸν, ὅτι παρέστη εἰς αὐτὴν² μεθ' ἑνὸς εἰσέτι ἐπισκόπου προερχομένου καὶ τούτου, ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, κατὰ δὲ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν καὶ ἐθαυματούργησεν ἐν αὐτῇ.

Ἐν τῷ «Ἀπολογητικῷ κατὰ Ἀρειανῶν» τοῦ Μεγ. Ἀθανασίου ἀναφέρεται ὁ ἅγ. Σπυρίδων ὡς εἰς τῶν Ἐπισκόπων τῆς Συνόδου τῆς Σαρδικῆς (342 ἢ 343)³, ἐν τῇ ὁποίᾳ συμπιπρέστησαν καὶ ἄλλοι ἕνδεκα Ἐπίσκοποι Κύπρου, ἐν οἷς καὶ ὁ Λεδρῶν Τριφύλλιος⁴.

Κατὰ Συμῶν τὸν Μεταφραστὴν ὁ ἅγ. Σπυρίδων, μετακληθεὶς ὑπὸ τοῦ παρεπιδημοῦντος κατὰ τὸν χειμῶνα ἐν Ἀντιόχειᾳ βασιλέως Κωνσταντίου, μετέβη ἐκεῖσε ὅπως θεραπεύσῃ αὐτὸν ἀπὸ κατεχούσης αὐτὸν βαρείας νόσου, ἐξ ἧς πράγματι καὶ ἐθεραπεύθη θαυματουργικῶς ὑπὸ τοῦ ἁγίου δι' ἐπιθέσεως τῆς χειρὸς του.

Λατινικὰ συναξάρια διηγούνται ὅτι, συμφωνούσης καὶ τῆς συζύγου του, ἀπεσύρθησαν ἀμφότεροι εἰς μοναστήρια καὶ ὅτι ὁ ἅγ. Σπυρίδων ἐγένετο δεκτὸς εἰς μονὴν τοῦ Καρμηλίου ὄρους παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Παλαιστίνης, ἣ δὲ σύζυγος μετὰ τῆς θυγατρὸς των Εἰρήνης ἐκλείσθησαν εἰς γυναικεῖαν μονὴν. Προστίθεται δέ, ὅτι μονάζοντα τὸν Σπυρίδωνα ἐν Καρμηλίῳ ἐπεσκέφθησαν οἱ συμπιπρέτῳταί του καὶ ἐβίασαν νὰ δεχθῆ τὴν ἀρχιερωσύνην. Διηγούνται ἐπίσης τὰ συναξάρια ταῦτα, ὅτι ὁ ἱερός οὗτος πατὴρ θὰ ἤξιοτο καὶ τοῦ στεφάνου τοῦ μαρτυρίου κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Μαξιμίνου (308—313), ὅτε, ἐπίσκοπος ἦδη ὢν, συλληφθεὶς, ἐξωρίσθη, κατὰ τὴν ἐξορίαν του ἐκείνην, μὴ δεχθεὶς νὰ ἀρνηθῆ τὸν Χριστόν, ἐτιμωρήθη ἐξορυχθέντος τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ ὀφθαλμοῦ⁵.

1. Le Quien ἐνθ. ἀν. σ. 1069 βλέπε καὶ Tillet Mont Mémoires κ.λ.π. Τόμ. 6ος σ. 643 καὶ 673.

2. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου ('Αρχ. Ἀθηνῶν) Ἐπίτομος Ἐκκλησιαστικῆ Ἱστορία, «Ἀνάπλους» 1926, ἀρ. 3 σ. 35, καὶ 36.

3. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλους ἱστορικοὺς ὁ κάθηγ. Β. Στεφανίδης ('Εκκλησιαστικῆ Ἱστορία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον, Ἀθῆναι σ. 172), ὀρίζει ταῦτα ὡς ἔτη τῆς συγκλήσεως τῆς συνόδου τῆς Σαρδικῆς, τοῦτο δ' εἶνε σημαντικὸν πρὸς καθορισμὸν τοῦ ἔτους τοῦ θανάτου τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος. 4. Idē Migne 25, 340.

5. Un Saint pour chaque jour du mois (première série. Décembre), Paris, σ. 105—112, ὅπου καὶ βιβλιογραφία.

Ὁ ἅγ. Σπυρίδων ἀπέθανεν ἐν Κύπρῳ περὶ τὸ 348¹.

Τὴν προσωπικότητα, τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ἀγιότητα τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀνδρός ὡς ἐξῆς περιγράφουν οἱ ἱστορικοὶ Σωκράτης καὶ Σωζομενός:

«Περὶ δὲ Σπυρίδωνος—λέγει ὁ Σωκράτης—τοσαύτη τῷ ποιμένι προσην ὁσιότης, ὡς καὶ ἀξιώθῃν αὐτὸν καὶ ἀνθρώπων ποιμένα γενέσθαι. Ὅς μίας τῶν ἐν Κύπρῳ πόλεων ὀνόματι Τριμυθοῦντος τὴν ἐπισκοπὴν ἐκεκλήρωτο. Διὰ δὲ ἀτυφίαν πολλήν, ἐχόμενος τῆς ἐπισκοπῆς ἐποίμανε καὶ τὰ πρόβατα. Πολλὰ μὲν οὖν τὰ περὶ αὐτοῦ λεγόμενα. Ἐνὸς δὲ ἡ δύο ἐπιμνησθήσομαι, ἵνα μὴ ἔξω τοῦ προκειμένου δόξω πλανᾶσθαι. Μεσοῦσης ποτὲ νυκτός, κλέπται ταῖς ἐπαύλεσι τῶν προβάτων λαθραίως ἐπελθόντες, ἀφαιρῆσαι τῶν προβάτων ἐσπούδαζον. Ὁ Θεὸς δὲ ἄρα ὁ τὸν ποιμένα σώζων ἔσωζε καὶ τὰ πρόβατα. Οἱ γὰρ κλέπται ἀοράτω δύναμι παρὰ ταῖς ἐπαύλεσι ἐδέδεντο. Ὁρθρος τε ἦν καὶ ἦκε παρὰ τὰ ποιμνία. Ὡς δὲ εἶπεν ὀπίσω τὰς χεῖρας ἔχοντας, ἔγνω τὸ γεγονός² καὶ εὐχόμενος, λυεῖ τοὺς κλέπτας, πολλὰ τε νουθετήσας, καὶ παραίνεσας ἐκ δικαίων πόνων σπουδάζειν, μὴ μὴν ἐξ ἀδικίας λαμβάνειν κρὶόν τε αὐτοῖς χαρισάμενος ἀπέλυσε, καὶ χαριέντως ἐπιφθεγγάμενος, ἵνα μὴ, φησί, μάτην ἡγρυπνηκότες φανεῖητε. Ἐν μὲν δὴ τοῦτο τῶν περὶ Σπυρίδωνος θαυμάτων. Ἐτερον δὲ τοιοῦτο ἦν αὐτῷ θυγάτηρ παρθένος, τῆς τοῦ πατρὸς εὐλαβείας μετέχουσα, τοῦνομα Εἰρήνη. Ταύτη γνῶριμός της πολῦτιμον παρέθετο κόσμον ἢ δὲ ἀσφαλέστερον ποιούσα, γῆ τὴν παρακαταθήκην ἔκρουσε. Μετ' οὗ πολὺ δὲ τὸν βίον ἀπέλιπεν. Ἦκει μετὰ χρόνον ὁ παραθήμενος. Μὴ εὐρῶν τὴν παρθένον, ἐμπλέκεται τῷ πατρί, νῦν μὲν ἐγκαλῶν, ἔστιν δὲ ὅτε δὲ καὶ παρακαλῶν. Ἐπεὶ δὲ συμφορὰν ἐποιεῖτο τὴν τοῦ παραθήμενου ζημίαν ὁ γέρον, ἐλθὼν ἐπὶ τὸ μνήμα τῆς θυγατρὸς, ἐπεκαλεῖτο τὸν Θεόν, πρὸ καιροῦ δεῖξαι αὐτῷ τὴν ἐπαγγελλομένην ἀνάστασιν. καὶ τῆς ἐλπίδος οὐχ ἤμαρτε, Ζῶσα γὰρ αὐθις ἡ παρθένος, φαίνεται τῷ πατρί; καὶ τὸν τόπον σημάσασα ἔθα τὸ κόσμιον ἀπεκέρυπτο, αὐθις ἀπεχώρει. Τοιοῦτοι ἄνδρες ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου κατὰ τὰς ἐκκλησίας ἐξέλαμπον. Ταῦτα δὲ ἐγὼ καὶ ἀκοῆ παρὰ πολλῶν Κυπρίων παρέλαβον καὶ συντάγματι Ρουφίνου τινὸς Πρεσβυτέρου ἐνέτυχον ρωμαϊκῆ λέξει συγγεγραμμένῳ ἄφ' οὗ ταῦτα καὶ ἑτέρα τινα τῶν μετ' οὗ πολὺ ρηθησομένων συνήγαγον»².

Ὁ δὲ Σωζομενός ἀφηγεῖται τὰ ἐξῆς σχετικὰ πρὸς τὸν ἅγ. Σπυρίδωνα ἐπεισόδια:

«Τριφύλλιον τὸν Λεδρῶν ἐπίσκοπον, ἄνδρα ἄλλως τε ἐλλόγιμον καὶ διὰ νόμον ἀσκησὶν πολλὸν χρόνον ἐν τῇ Βηρυτίῳ πόλει διατρίψαντα. Συνάξεως δὲ ἐπιτελουμένης ἐπιτραπείας Τριφύλλιος διδάξει τὸ πλῆθος, ἐπεὶ τὸ ρητὸν ἐκεῖνο παράγειν εἰς μέσον ἐδέησε, τὸ, ἄρόν σου τὸν κραββάτον καὶ περιπάτει σκίμποδα, ἀντὶ τοῦ κραββάτου, μεταβαλὼν τὸ ὄνομα, εἶπε. Καὶ ὁ Σπυρίδων ἀγανακτήσας, οὐ σὺ γε, ἔφη, ἀμείνων τοῦ κραββάτου εἰρηκότος, ὅτι ταῖς αὐτοῦ λέξεσιν ἐπαισχύνῃ κεχρησθαι; Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀπεπήδησε τοῦ ἱερατικοῦ θρόνου, τοῦ δήμου ὀρώντος ταύτη γε μετριάξειν παιδεῦσιν τὸν τοῖς λόγοις ὠφρωμένον». «Ὅπως δὲ διέκειτο περὶ τὰς δεξιῶσι τῶν ξένων, ἐντεῦθεν ἰστέον. Ἦδη τῆς τεσσαρακοστῆς ἐνστάσης,

1. Ἀρχιεπισκόπου Σεργίου, Πλήρες Μηνολόγιον τῆς Ἀνατολῆς τόμ. Β'. Ἡ ἀγία Ἀνατολή. Βλαδίμηρον, 1901² σ. 382 (Ρωσ.), κατὰ πληροφορίαν τοῦ καθηγητοῦ Γρηγορίου Παπαμιχαήλ.

Ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος ἀντὶ τῆς 12 Δεκεμβρίου, τὴν 14 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

2. Migne 67, IB, σ. 104.

ἤκε τις πρὸς αὐτὸν ἐξ ὁδοιπορίας, ἐν αἷς εἰώθει μετὰ τῶν οἰκείων ἐπισυνάπτειν τὴν νηστείαν, καὶ εἰς ρητὴν ἡμέραν γενέσθαι ἄσιτος τὰς ἐν μέσῳ διαμένων. Ἰδὼν δὲ τὸν ξένον μάλα κεκμηκότα, ἔγχε δὴ, πρὸς τὴν θυγατέρα, ἔφη, ὅπως τοῦ ἀνδρός τοὺς πόδας νίψης, καὶ φαγεῖν αὐτῷ παράθεες· εἰπούσης δὲ τῆς παρθένου μήτε ἄρτον εἶναι, μήτε ἄλφιστα· περιττὴ γὰρ ἡ τούτων παρσκευὴ διὰ τὴν νηστείαν· εὐξάμενος πρότερον καὶ συγγνώμην αἰτήσας, ἐκέλευσε τῇ θυγατρὶ, κρέα ὕεια, ἄπερ ἔτυχε τῇ οἰκίᾳ τεταριχευμένα ἐψεῖν. Ἐπειδὴ δὲ ἤψητο, καθίσας ἅμα αὐτῷ τὸν ξένον, παρατεθέντων τῶν κρεῶν ἤσθιε, καὶ τὸν ἄνδρα παρεκάλει αὐτὸν μισεῖσθαι. Παρατιούμενον δὲ, καὶ λέγοντα Χριστιανὸν ἐαυτὸν, ταύτη μάλλον, ἔφη, οὐ παραιτητέον. Πάντα γὰρ καθαρὰ τοῖς καθαροῖς ὁ θεὸς ἀπεφῆνατο Λόγος»¹.

Τριακόσια ἔτη ἀπὸ τῆς μακαρίας τελευτῆς τοῦ ἁγίου (μέσα τοῦ Ζ' αἰῶνος), ἔνεκεν ἐπιδροδρομῆς βαρβάρων κατὰ τῆς Κύπρου, τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον μετεκομίσθη εἰς ΚΠολιν.

Δύο ρῶσοι περιηγηταὶ τοῦ 14ου καὶ 15ου αἰῶνος, Στέφανος ἐκ Νόβγοροδ καὶ Ζωσιμᾶς, εἶδον τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ ἁγίου ἐν τῷ ἐν ΚΠόλει ναῷ τῶν ἁγ. Ἀποστόλων². Μικρὸν πρὸ τῆς ἀλώσεως (1453) ἱερεὺς τις Γεώργιος Καλοχαιρέτης, ἢ κατ' ἄλλους Γρηγόριος Πολύευκτος, παραλαβὼν αὐτὸ μετὰ τοῦ λειψάνου τῆς Θεοδώρας Αὐγούστας, ἦλθεν εἰς Σερβίαν καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῆς Ἄρτης ἔφθασεν εἰς τὴν Κερκύραν τῷ 1460. Καὶ τὸ μὲν λείψανον τῆς Θεοδώρας παρέδωκεν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Κερκύρας ὡς κοινὸν αὐτῶν κτῆμα, τὸ δὲ τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος περιήλθεν εἰς οἰκογένειάν τινα Βούλγαρη, τῷ δὲ 1925 περιήλθεν εἰς τὴν ἐν Κερκύρᾳ Ἐκκλ. ἀρχήν. Ὁ γνωστὸς ρώσος περιηγητὴς Μπάρσκη ἀναφέρει ὅτι εἶδε κατὰ τὸν ΙΖ αἰῶνα ὀλόκληρον τὸ ἱ. λείψανον τοῦ ἁγίου ἐν Κερκύρᾳ ἐν τῷ φερωνύμῳ ναῷ, πλὴν τῆς δεξιᾶς τοῦ χειρός, ἢ ὅποια εὐρηται ἐν Ρώμῃ ἐν τῷ νέῳ ναῷ τῆς Θεομήτορος³.

Ὡς πρὸς τὴν γνωστὴν ὑμνολογίαν τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου σημειῶ ἐνταῦθα, ὅτι μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος (1795) δὲν ἦτο γνωστὸν ἐκ τῶν μηνιαίων τὸ ἐν χρήσει σήμερον ἀπολυτικίον αὐτοῦ «Τῆς Συνόδου τῆς Πρώτης...», ἀλλ' ὡς ἀναφέρεται ἐν τῷ μηνιαίῳ τοῦ Δεκεμβρίου (ἐκδόσ. Βενετίας 1795)⁴ ἦτο ἐν χρήσει τὸ ἀπολυτικίον «Κανόνα πίστεως...». Τὸ ἐν χρήσει ἀπολυτικίον εὐρηται τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ Ἀκολουθίᾳ τοῦ ἁγίου, τῇ συνταχθείσῃ τῷ 1674 ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ τοῦ Νικολάου Βουλγάρεως, παραληφθὲν δὲ πιθανῶς ἐξ αὐτῆς καθιερώθη ἐφεξῆς⁵.

Πρεσβύτερος ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΠ. ΡΑΜΦΟΣ π. θ.

1. Migne ἐνθ. ἀν. σ. 889.

2. Ἀρχιεπισκόπου Σερβίου ἐνθ. ἀν. σελ. 501—502.

3. Ὁδηγὸς Ρώμης ὑπὸ Μορδίνωφ, 1875, σ. 153. Staley Eastern Church σ. 126.

4. Τυπογραφία τοῦ ποτε Δημητρίου Θεοδοσίου νῦν δὲ Πάνου Θεοδοσίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.

5. Εἰς μεταγενεστέρas ἐκδόσεις τῆς ἰδιαιτέρας Ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου προσετέθησαν ἰδιαιτέρᾳ Ἀκολουθία ψαλλομένη τῇ 11ῃ Αὐγούστου εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἐν Κερκύρᾳ κατ' Ἀγαρηνῶν θαύματος τοῦ ἁγίου ἐν

ἜΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ,,

Ἡ ἀνθρωπότης θὰ ἐορτάσῃ καὶ ἐφέτος τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου ἐντὸς μιᾶς θολῆς καὶ ἀφαντάσως ταραγμένης ἀτμοσφαιρας, ἢ ὅποια προκαλεῖ ἀβεβαιότητα καὶ ὀδυνηρὰν ἀνησυχίαν εἰς τὴν ψυχὴν κάθε σκεπτομένου ἀνθρώπου. Ἡ πείρα τῶν τριῶν μεταπολεμικῶν ἐτῶν ἀπέδειξεν ὅτι—τουλάχιστον μέχρι τῆς στιγμῆς—δὲν ἔχουν δημιουργηθῆ, δυστυχῶς, ἀκόμη αἱ ἀναγκαῖαι προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρηνικῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν ὁποίαν αἱ ὑπερφίαλοι καὶ παράλογοι ἀξιώσεις τῶν ἠττηθέντων ψευδοκαιοσάρων εἶχον διαταράξει. Τοῦτο δὲ συμβαίνει, διότι ἠττήθησαν μὲν ἐκείνοι, ἀλλὰ περιέργως αἱ προκαλέσασαι καὶ προπαρασκευάσασαι τὴν πολεμικὴν ἀνθρωποσφαγὴν καὶ τόσον κατακριθεῖσαι ἀπὸ ὅλους ἰδέαι των ἐπέζησαν, ὑπὸ διάφορον ἔνδυμα, τῆς ἠττης των καὶ ἀπειλοῦν ἐν ὀνήσῳν πάλιν τὸν ταλαίπωρον ἀνθρώπον εἰς νέας πολεμικὰς περιπετείας, ἀναντιρρήτως πολὺ καταστρεπτικωτέρας. Δὲν ἔλειψαν δηλαδὴ καὶ μέχρι σήμερον τὰ προκαλέσαντα τὸν προηγούμενον πόλεμον βαθύτερα αἰτία, ἀλλὰ ὑφίστανται δυστυχῶς ἀκόμη μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι ἤλλαξαν ἁπλῶς πατρίδας καὶ ἀπόχρωσιν, ὥστε νὰ μὴ ἀποκλείεται καθόλου ὅτι αὐτὰ δυνατόν νὰ ἀποτελέσουν τὴν ἀφορμὴν καὶ ἐνὸς νέου πολέμου διὰ νὰ ὀλοκληρωθῆ τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς. Καὶ σήμερον ἀκόμη, ὡς ἀκριβῶς καὶ πρὸ τοῦ τελευταίου πολέμου, ἔχουν ὑπὸ μερικῶν Κρατῶν παντελῶς περιφρονηθῆ οὐσιώδεις τινὲς προϋποθέσεις, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ εἰρηνικὴ τῶν λαῶν συμβίωσις θὰ παραμῆνῃ πάντοτε ἀπραγματοποίητος καὶ ὁ πόλεμος θὰ θεωρῆται ὡς ἡ μόνη διέξοδος διὰ τὴν λύσιν τῶν διεθνῶν διαφορῶν. Ὁμοιάζει δυστυχῶς καὶ ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης, ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν εἰρήνην, πρὸς τὸν ἐπιχειροῦντα νὰ κτίσῃ μιᾶν οἰκοδομὴν ἀρχιτέκτονα χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του τοὺς οὐσιώδεις κανόνας τῆς στατικῆς, οἱ ὁποῖοι δέον ἀπαραιτήτως νὰ τηρηθοῦν διὰ νὰ στηθῆ τὸ οἰκοδόμημα καὶ νὰ διατηρηθῇ τὴν εὐστάθειάν του. Διότι προξενεῖ ὁμολογουμένως κατάπληξιν, ἀλλὰ καὶ μεγάλην ἀπογοήτευσιν συγχρόνως εἰς τὸν κοινὸν ἀνθρώπον ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ὀφισμένοι ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν λεγομένων μεγάλων δυνάμεων προσπαθοῦν εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους τῶν ἐτῶν αὐτῶν συσκέψεις νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν εἰρήνην. Ἀντὶ δηλαδὴ, ὡς ὅλοι ἐναγωνίως ἀνέμενον, νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς διεθνεῖς αὐτὰς συσκέψεις μὲ ὄλην τὴν καλὴν διάθεσιν νὰ τεθῆ διὰ τῆς τελικῆς συμφωνίας τέλος εἰς τὰ δεινὰ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπιδέσουν μὲ ἡσυχίαν τὰς πληγὰς τῆς πολεμικῆς καταστροφῆς, προσπαθοῦν μὲ κάθε τρόπον νὰ παρατείνουν τὴν ἐκκορεμότητα καὶ τὴν δυστυχίαν, διότι ἐλπίζουν ἴσως ὅτι ἀπὸ τὰς πληγὰς αὐτὰς δύνανται νὰ ἀντλήσουν πολιτικὰ ὀφέλη. Καὶ

.....

ἔτει 1716 (ἐκδόσ. Βενετίας 1807 Τυπογραφία Νικολάου Γλυκέος τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων), ὡς καὶ Χαριετισμοὶ καὶ Κανὼν Παρακλητικὸς εἰς τὸν ἅγιον (ἐκδόσ. Βενετίας ὑπὸ Γ. Ι. Βούλγαρη, Τυπογραφία «Φοῖνικος» 1895³),

ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πολλὰκις ὑποθάλλουν τὸν δημιουργηθέντα διὰ τοῦ πολέμου ψυχικὸν ἀναβρασμὸν τῶν λαῶν μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐπὶ τῶν πολλαπλασιαζομένων δ' αὐτοῦ ἐρειπίων θὰ ἐπεκτείνουν τὴν ἐπιρροήν των. Ἀντὶ δὲ πάλιν ὅλοι οἱ λαοὶ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἀπὸ κοινοῦ, ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους, ἐφ' ὅσον ὅλοι ὑπέστησαν τοῦ πολέμου τὰ δεινὰ, νὰ λάβουν μέρος ἐνεργὸν διὰ τὴν ἀναστήλωσιν τῆς εἰρήνης, διηρέθησαν, ὡς μὴ ὄφειλε, εἰς μεγάλας καὶ μικράς «δυνάμεις», ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τηλεβόλων των, διὰ νὰ δύνανται αἱ μεγάλαὶ αὐταὶ «δυνάμεις» νὰ ἐπιβάλλουν εὐκολώτερον τὰς θελήσεις των ὡς αὐτόκλητοι κηδεμόνες ἐπὶ τῶν μικροτέρων.

Ἄκρως ἐπίσης ἀποθαρρυντικὸν εἶναι καὶ τὸ ὅλον πνεῦμα τῶν συζητήσεων εἰς τὰς εἰρηκτικὰς αὐτὰς διασκέψεις, τὴν ὅλην διεξαγωγὴν τῶν ὁποίων χαρακτηρίζουν ἡ συγκάλυψις τῆς πασιφανοῦς ἀληθείας διὰ πολυπλόκων σύλλογισμων, ἡ ἀπόκρυψις τῶν πραγματικῶν σκοπῶν, ἡ στρεψοδικία καὶ ὁ ἄκαρπος καὶ παραπλανητικὸς λογοπόλεμος, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἐντύπωσις ὅτι οἱ διάφοροι ἀντιπρόσωποι συνκεντρῶνται ἐκεῖ ἀποφασισμένοι ἐκ τῶν προτέρων διὰ νὰ μὴ συμφωνήσουν. Ἡ ἀπογοήτευσις ὅμως τοῦ κοινοῦ χριστιανοῦ ἀνθρώπου, ποῦ νοσταλγεῖ ἀναντιρρήτως εἰς ὅλας τὰς χώρας τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας, αὐξάνεται ἀκόμη περισσότερο ὅταν πληροφοροῦνται ὅτι εἰς ὠρισμένα συγκροτήματα Κρατῶν καλλιεργεῖται ἐπιμελῶς καὶ τῶρα ἀκόμη ὡς ἐπίσημος κρατικὴ πολιτικὴ τὸ μῖσος ἐναντίον τῶν ἄλλων λαῶν, ὁ ἄνευ ἠθικῆς καὶ Θεοῦ ὕλισμός, ἡ ἀντίληψις ὅτι αὐτοὶ πρέπει νὰ ἐπικρατήσουν διὰ παντὸς θεμιτοῦ καὶ ἀθεμίτου μέσου καί, τὸ χειρότερον, ὅτι ὁ ἀνθρώπος εἶναι μονὰς ἄνευ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐλευθέρως ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ δὲν ἔχει καθ' ἑαυτὴν ἀξίαν, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν εἶναι παραγωγικὴ δύναμις καὶ δὲν θεωρεῖται ἐπιζημία διὰ τὸ χαράσσειν τὸν προορισμὸν αὐτὸν συγκράτημα.

Δὲν χρειάζονται, νομίζομεν, περισσότερα διὰ νὰ γείνη ἀντιληπτὸν πόσον ματαιοπονοῦν οἱ ἐπιχειροῦντες ἐντὸς μιᾶς τοιαύτης ἀτμοσφαιρας νὰ ἐπαναφέρουν ἐπὶ τῆς Γῆς τὴν εἰρήνην. Καὶ τοῦτο διότι αἱ προσπάθειαι τῶν δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῶν ἀκλονήτων βάσεων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀξίας τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ὡς τὰς ἐδίδαξεν ὁ ἐνανθρωπήσας Λυτρωτὴς, τὸν Ὅποιον ἐπιμένουν πολλοὶ ἐκ τῶν οἰκοδόμων τῆς εἰρήνης νὰ παραγωγίζουν καὶ νὰ ἀγνοοῦν. Καὶ ὅμως μόνον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ποῦ θέτουν τὸ κήρυγμα Του ὡς βᾶσιν, δύνανται νὰ στηριχθῇ βιώσιμος εἰρήνη, διότι δι' αὐτοῦ ἐπιδιώκεται ἡ ἐκ τῆς ψυχῆς των ἐκρίζωσις τοῦ μίσους καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, ποῦ δημιουργοῦν τὰς διχονοίας καὶ τὰς συγκρούσεις, καὶ ἐπιβάλλεται ἡ πλήρης ἀναγνώρισις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου-ἀδελφοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἐπιδεικνύῃ ἀδελφικὴν ἀγάπην, διότι αὐτὸ ὀρίζει ὡς ὕψιστον ἀνθρώπινον καθήκον ὁ ὀρίσας τὸν ὕψιστον προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου «Ἄρχων τῆς εἰρήνης» Κύριος, ὁ ὑποσχεθεὶς καὶ διὰ τὴν γῆν τὴν εἰρήνην.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΥΤΡΑΚΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ ἐντύπωσις.

Ἡ ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» δημοσιευθεῖσα πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀνταπάντησις τοῦ Μακαροῦ Πατριάρχου Μόσχας, ἀναδημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἡμερησίου τύπου, ἐνεποίησεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, βαθεῖαν αἰσθησίν, ἐσχολιάσθησαν δὲ προεπόντως ἢ εἰς τὰς ἡρτικὰς ἀξιώσεις τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐπιμονὴ τῶν ἐν Μόσχᾳ καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῆς χρησιμοποιηθέντα διηθεῖν ἐπιχειρήματα. Διότι ἀποτελεῖ παρορθόδοξον συνείδησιν ἢ δι' ὅλης τῆς ἱστορίας τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μονίμως καθεστηκυῖα κανονικὴ τάξις, καθ' ἣν ἡ πρωτοβουλία τῆς συγκλήσεως καὶ διοργανώσεως παρορθόδοξου διασκέψεως, ἀναγκαίας τυχὸν θεωρουμένης κατ' ἀναφορὰν οἰασδήποτε αὐτοκεφάλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ἀνήκει εἰς τὴν προκαθήμενην τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν Ἐκκλησίαν ΚΠόλεως. Καὶ εἶνε χαρακτηριστικὸν ὅτι ἡ πρὸς τὸν Πατριάρχην Μόσχας ἀπαντητικὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐπιστολὴ εἶχε κατὰ συγκράτησιν ἀποδώσει τὸ παράδοξον ἐκεῖνο διάβημά του εἰς ἀγνοίαν τῶν «ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν καταβληθειῶν ἐνδελεχῶν ἐν προκειμένῳ προσπαθειῶν», δικαιολογουμένην «ἐκ τῆς ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ὅλην καὶ πλέον ταλαιπωρησάσης αὐτὴν (τὴν ρωσ. Ἐκκλησίαν) ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας...». Πάντως, ὡς ἐτονίζετο ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἡ καὶ μικρὰ ἔτι παρέκκλισις τῆς ἔκπαλαι ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ κρατησάσης κανονικῆς τάξεως «δύνανται ἵνα συνεπαγάγῃ σπουδαίους κλονισμοὺς καὶ διατάραξῃ τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις καὶ τὴν ἐνότητα τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν».

Δευτερεύοντα.

Ἐλλογωτάτη εἶνε ἡ ἀπορία τοῦ «Ἀθηναίου» τῆς «Καθημερινῆς» διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν μαθημάτων τῆς φυσικῆς καὶ τῶν θερησκευτικῶν ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει ὡς «δευτερευόντων».

«Δὲν πρόκειται—λέγει—τόσον διὰ τὴν ὑποδεετέραν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν θέτει ἡ διαβάθμισις αὐτῆς τοὺς διδάσκοντας τὴν φυσικὴν καὶ τὰ θερησκευτικὰ μαθητήτας, ἐπιστήμονας ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοί των. Τὸ ζήτημα εἶναι ὅτι τίθενται εἰς μότρην κατώτερον ἀπὸ ἄλλα, μαθήματα οὐσιαστικώτατα, χρησιμώτατα, τὰ ὁποῖα θὰ ἔπρεπε νὰ θεωροῦνται ἐκ τῶν πλέον σημαντικῶν εἰς τὴν Μέσῃ μας Ἐκπαιδεύσει. Εἰς τὸν αἰῶνα τῆς Ἀτομικῆς βόμβας εἶναι ὀλίγον τι δεῦνωρον νὰ θεωρῆται ἡ φυσικὴ μάθημα δευτερεῶν, καὶ μάθημα δευτερεῶν νὰ θεωροῦνται τὰ θερησκευτικὰ εἰς μίαν ἐποχὴν ἠθικῆς ἐξαρθρώσεως».

Δὲν εἶνε πρὸς τιμὴν τοῦ ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας λειτουργούντος Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου ἡ τοιαύτη διαβάθμισις τῶν μαθημάτων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Κατ' ἀρχὴν, καθὼς πάντως εἶνε εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο ἀνατεθειμένος ὁ καθορισμὸς τοῦ περιεχομένου τῆς εἰς ἑλληνόπαιδας παρεχομένης ὑπὸ τοῦ Κράτους παιδείας. Ἄλλ' ἐφ' ὅσον ἡ Πολιτεία ἀξιοῖ νὰ διαπαιδαγωγῆται ἡ ἑλληνικὴ νεολαία ἐθνοπροεπῶς, ἢ ἐπίσημος ὑποτίμησις τοῦ θερησκευτικοῦ μαθήματος ἀποτελεῖ κατάφωρον ἀντίφασιν, ἢ μᾶλλον αὐτόδηλον ἀπαρνήσιν τοῦ ζωικωτέρου στοιχείου τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Τὰ Προσκυνήματα τῆς Ἁγίας Γῆς.

Καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐκκρεμότητος τοῦ ζητήματος τῆς Παλαιστίνης ὅ,τι ἐνδιέφερε ζωτικώτατα τὸν χριστιανικὸν κόσμον ἦτο ἡ διασφάλις τῶν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῇ ἱερῶν Προσκυνημάτων, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλεται νὰ τηρηθοῦν ἔξω τῶν ἐπιρροῶν τῶν περὶ τὴν Παλαιστίνην διαμαχομένων. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρει τὸν ἑλληνικὸν ὀρθόδοξον κόσμον, δοθέντος ὅτι ἡ φύλαξ τῶν ἐν λόγῳ Προσκυνημάτων Ἁγιοταφικῆ Ἀδελφότης τῶν Ἱεροσολύμων ἔκπαλαι κέκτηται εἰδικὰ ἐπ' αὐτῶν προνόμια, τὰ ὁποῖα ἐσεβάσθησαν πάντες οἱ κατὰ καιροὺς κατακτηταὶ τῆς Παλαιστίνης. Δὲν πρέπει νὰ ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι τὸ Συμβούλιον τῶν Κηδεμονιῶν τοῦ ΟΗΕ θὰ εισηγηθῆ τὴν διὰ ζητῶν καὶ ἀσαλεύτων ἐγγυήσεων πλήρη διασφάλειν τῶν ἐπὶ τῶν Προσκυνημάτων δικαιωμάτων τοῦ ὑπὸ τὸν ἑλληνα Πατριάρχην Ἱεροσολύμων ἑλληνικοῦ Ἱεροῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου, μετὰ τὴν περὶ χωρισμοῦ τῆς Παλαιστίνης εἰς δύο κράτη γνωστὴν ἀπόφασιν, ἣτις ὅμως μόνον ὁ Κύριος οἶδεν ἂν καὶ πῶς θὰ πραγματοποιηθῆ τελικῶς.

Δὲν εἶνε.

Κατὰ κόρον ἐλέχθη καὶ κατ' αὐτὰς τὸ βλέπομεν διατυμπανιζόμενον, ὅτι «δλαι μας αἱ ἰδέαι περὶ ἐλευθερίας, ἰσότητος καὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κυρίως προῶν τῶν πνευματικῶν κατακτήσεων τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως». Δὲν εἶνε. Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος εἶχον ἀκονοθῆ ἀφ' ὅτου ἤχησεν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι τὸ κήρυγμα τοῦ Σωτῆρος. Εἶνε ἀληθεῖαι χριστιανικαί. Πρῶτος δὲ πάλιν ὁ χριστιανισμὸς ἐδίδαξε τίς εἶνε ὁ ἀληθὴς προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐξήγγειλεν ἄλλον προορισμὸν.

Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ἐγένετο ἀντικείμενον ἐξετάσεως ὑπὸ εἰδικῆς διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς, συνελθοῦσης ἐσχάτως ἐν Γενεύῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς κυρίας Ρουζβελτ. Τὸ ἀπασχολοῦν τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ζήτημα εἶναι ἀναντιρροῦτως ἐν ἐκ τῶν σοβαρωτέρων συγχρόνων προβλημάτων τῆς ἀνθρωπότητος, ἢ μὴ ταχεῖα ἀντιμετώπισις τοῦ ὁποίου θὰ ὑποσκάψῃ ἐπικινδύνως αὐτὰ τὰῦτα τὰ βάρη τοῦ πολιτισμοῦ τῆς. Πάντες γνωρίζομεν κατόπιν πόσον κόπων καὶ μόχθων ἐπὶ ὀλόκληρον σειρὰν αἰῶνων ἢ ὑπὸ χριστιανικὴν πνοὴν διαβιοῦσα ἀνθρωπότης κατώρθωσε νὰ παραμερίσῃ τὰ ταπεινωτικὰ διὰ τὸν ἀνθρώπον ἀρχαῖα ἥθη καὶ νὰ ἀναβιβάσῃ τοῦτον ἐπὶ τοῦ βάρους τῆς ἐλευθερίας προσωπικότητος μὲ τὰ δικαιώματα τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως καὶ τῶν λοιπῶν ἐλευθεριῶν. Νεώτεροι ὅμως δυστυχῶς ἰδεολογίαι, ὑπερτονίσασαι δι' ἴδια αὐτῶν ὠφέλη τὰ δικαιώματα τῆς μάξης, κατεξηντέλισαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὸ άτομον, ὥστε ὄχι μόνον τὸ δικαίωμα τῆς σκέψεως καὶ δράσεως ἠρνήθησαν νὰ τοῦ ἀναγνωρίσουν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς του, ὅταν δι' οἰονδήποτε λόγον θὰ τὴν ἐκρίναν ἐπιζημίαν εἰς τοὺς σκοπούς των. Καὶ κατήντησαν πάλιν οἱ ἀνθρώποι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας δοῦλοι, θυ-

σιαζόμενοι δυστυχῶς κατὰ μυριάδας εἰς τοὺς βωμὸν ποιικίλων δῆθεν ἰδανικῶν, τὰ ὁποῖα σκοποῦν νὰ ὑποκαταστήσουν τὰ ἐξυψώσαντα τὸν ἀνθρώπον κηρύγματα καὶ χαρακτηρίσαντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ὡς ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστα. Ἡδὴ καλεῖται ἡ ἀνθρωπότης νὰ ἀποφασίσῃ ἐὰν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ὑπερασπίσῃ τὰς βάσεις ταύτας τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἢ θὰ εἶναι διατεθειμένη νὰ κύψῃ ταπεινῶς τὸν ἀχχένα ὑπὸ τὰς ἀναχρονιστικὰς καὶ βαρβάρους περὶ δουλείας ἀντιλήψεις, αἱ ὁποῖαι εἰχόμεν πιστεύουσι ὅτι ἀνήκον ὀριστικῶς εἰς τὸ παρελθόν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ τοῦ Ἐπισημοῦ Ἐπισκοπείου καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ἀπεστάλη ἡ κατωτέρω Ἐγκύκλιος περὶ καταβολῆς ἐκτάκτου ἐπιδόματος εἰς τοὺς Ἐφημερίους ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων.

Ἀριθ. Πρωτ. 108982 Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Δεβρίου 1947
Πρὸς τὰ Μητροπολιτικά Συμβούλια τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Ἐπικρατείας καὶ τῶν Ἱ. Ἐπισκοπῶν Κρήτης

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων καταβάλλεται φροντίς ὅπως χορηγηθῆ εἰς πάντας τοὺς μισθωτοὺς ἐπίδομα τι διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐκτάκτων δαπανῶν τῶν ἡμερῶν αὐτῶν. Ἡ παροχὴ ἀναλόγου ἐπιδόματος καὶ εἰς τοὺς Ἱερεῖς εἰς βῆρος τοῦ γενικοῦ λογαριασμοῦ τῆς μισθοδοσίας των βάσει τοῦ Νόμου 536/1945 καθίσταται παντελῶς ἀδύνατος, λόγω τῆς οικονομικῆς ἀδυναμίας τοῦ λογαριασμοῦ τούτου. Καὶ ὅμως καὶ οἱ Ἐφημέριοι, ὡς πάντες γνωρίζομεν, παλαίουσιν ἐναντίον τῶν αὐτῶν οικονομικῶν δυσχερειῶν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ μισθωτοὶ καὶ ἐπομένως δίκαιον εἶναι νὰ καταβληθῆ καὶ εἰς αὐτοὺς σχετικὸν ἐπίδομα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν προσθέντων δαπανῶν τῶν ἐορτῶν.

Ὅθεν ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς ὅπως ἐδραστηριζόμενοι διατάξῃτε ἐγκυκλίως, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, τὰ Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν τῆς ὑμετέρας περιφερείας ἵνα, ἀναλόγως τῆς οικονομικῆς δυνατοῦτος τῶν Ναῶν, καταβάλωσιν εἰς τοὺς Ἐφημερίους των καὶ ἐκ τῶν ὑπολοίπων εἰσοδημάτων αὐτῶν μετὰ τὴν ἀφάρτησιν τῶν νομίμων κρατήσεων χρηματικῶν τι βοήθημα διὰ τὰς ἐορτάς τῶν Χριστουγέννων.

Ὁ Ἐπισημὸς

Α. ΠΑΠΑΔΗΜΟΣ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Διὰ τὴν ἐκπροσώπησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ἐν Ἀμστερνταμ συγκληθησόμενον κατὰ τὸ προσεχές φθινόπωρον Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐξέλεξε ὡς Ἐπιτροπὴν τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Σάμου κ. Εἰρηναῖον καὶ Ἐδέσσης κ. Παντελεήμονα καὶ τοὺς καθηγητὰς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσ(ν)ίκης κ. κ. Ἀμίλκαν Ἀλιβιζάτον καὶ Βασ. Ἰωαννίδην.

Ἐπὶ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐχορηγήθη ἄδεια εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Σύρου κ. Φιλάρετον ὅπως μεταβαίνων εἰς Ἀμερικὴν ὡς μόνιμος ἀντιπρόεδρος τοῦ ἐνταῦθα «Φυματιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Ι. Α. Σισμάνογλου» ἔλθῃ, μετὰ τοῦ Γενικοῦ αὐτοῦ Διευθυντοῦ Ἰατροῦ κ. Σ. Παπαεμμανουήλ, εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς δημοεῖδῃ Ἀμερικανικὰ Ἰδρύματα καὶ ἐπιτύχῃ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐνίσχυσιν διὰ τὴν ὅσον ἐνεσθι πληρεστέρων ἐπιτελείων τῆς ἐπιδικωκομένης παρὰ τοῦ ἐν λόγῳ Ἰνστιτούτου ὑψηλῆς ἀποστολῆς.

Ἀποστολικὴ Διακονία: Ἀπὸ τῆς 9ης τρέχοντος μηνὸς ἤρχισαν αἱ ραδιοφωνικαὶ ὁμιλίαι τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀπὸ τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ Ἀθηνῶν ἐκάστην Τρίτην 6.30 μ. μ. (διὰ τὸν λαόν) καὶ Πέμπτην 4.10 μ. μ. (διὰ τοὺς νέους). Τὴν σειρὰν ἀμφοτέρων

των όμιλιών ένεκαινίασεν ό Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών κ. Δαμασκηνός, όμιλήσας την 9ην και 11ην τρ. μηνός περί τοϋ σκοποϋ και της σημασίας των άρχομένων όμιλιών.

Έκδοθέντα έκυκλοφόρησαν τά δύο πρώτα φυλλάδια της «Φωνής της 'Αποστολικής Διακονίας της 'Εκκλησίας», ών τό πρώτον ύπό τόν τίτλον «Όλίγα χρυσά λόγια σέ μιá άμαρτωλή» άπευθύνεται πρós τás παραπλανημένας γυναίκας, τό δέ έτερον «Πρός τόν Τραυματία» πρós τούς ήρωϊκούς τραυματίας τοϋ πολέμου. 'Ικανός αριθμός τούτων διετέθη διά της 'Αστυνομίας (Τμήμα ήθών) και της θρησκευτικής ύπηρεσίας τοϋ στρατεύματος. 'Ηδη τά δωρεάν διανεμόμενα φυλλάδια ταϋτα έκτυπονται εις δευτέραν έκδοσιν, ίνα έφοδιασθώσι πάσαι αι Μητροπόλεις δι' έπαρκούς αριθμού.

Υπό τοϋ 'Κεντρικοϋ Συμβουλίου της 'Αποστ. Διακονίας ένεκρίθη πρós έκδοσιν και ήρχισε τυπούμενον βιβλίον τοϋ καθηγητοϋ τοϋ Πανεπιστημίου κ. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, περιέχον τά άπολογητικά στοιχεία των Πατέρων της 'Εκκλησίας των πέντε πρώτων αίωνων, ήτοι από των 'Αποστολικών χρόνων μέχρι και τοϋ 'Ιωάννου τοϋ Χρυσοστόμου συμπεριλαμβανομένου.

Επίσης ύπό τοϋ Κεντρικοϋ Συμβουλίου άπεφασίσθη όπωσ έκτυπωθώσι καλλιτεχνικά πινακίδες με ρητά και συμβούλας πρós ανάρτησιν αυτών εις τούς θαλάμους των φυλακών όλοκλήρου της χώρας. 'Ετεροι δέ πινακίδες έκτυποόμεναι θα άποσταλώσι δωρεάν εις τás 'Ιεράς Μητροπόλεις πρós ανάρτησιν εις τά Γραφεία, Σχολεία κλπ.

Τό Κεντρικόν Συμβούλιον συνελθόν εις έπαγγελματινάς συνεδριάς, εξέτασε διάφορα ζητήματα. Κατά την τελευταίαν συνεδρίαν ό Γεν. Δ)της και Καθηγητής τοϋ Παν)μίου κ. Β. Βέλλας προέβη εις εισηγήσιν επί των Κατηχητικών Σχολείων, μεθ' ήν ήρχισεν ή έπ' αϋτής συζήτησις. Ταχέως ταϋτης περατουμένης, τό Συμβούλιον θα καταλήξη εις άρισμένας άποφάσεις.

Διά κοινής άποφάσεως των 'Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών, δημοσιευθήσους εις την έφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτό επί των άδειών Γάμου και Διαζυγίων έπικολλούμενον ένσημον της 'Απ. Διακονίας αναπροσαρμόζεται εις 2.000 δρχ.

Διά έκδοθέντος Β. Δ. και δημοσιευθέντος έν τη 'Εφημερίδι της Κυβερνήσεως ένένετο δεκτη ή παραίτησις τοϋ ύπαλλήλου της 'Αποστ. Διακονίας κ. Σπυρ. Καραβία.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Τή 4 μεσοϋντος επί τη μνήμη τοϋ 'Αγ. 'Ιωάννου τοϋ

Δαμασκηνού, ό Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος έτέλεσε την θείαν λειτουργίαν έν τώ καθεδρικώ ναώ, συμπαραστατούμενος ύπό των Θεοφιλεστάτων Βοηθών 'Επισκόπων Ταλαντίου κ. Βασιλείου και Σταυρουπόλεως κ. Γεωργίου.

Αϋθημερόν δι' όλης της ήμέρας προσήρχοντο εις την 'Αρχιεπισκοπήν οι Σεβ. Συνοδικόι, οι έν 'Αθήναις παρεπίδημοϋντες 'Αρχιερείς, ό 'Ιερός Κλήρος 'Αθηνών—Πειραιώς, 'Ακαδημαϊκοί, Καθηγηταί τοϋ Πανεπιστημίου, 'Αντιπροσωπεΐσι Σωματείων, Συλλόγων, πολλοί και άλλοι έπίσημοι και πλήθος λαοϋ όπωσ υποβάλωσι τά εύλαβή αυτών σπυχαρητήρια και τás εύχάς εις τόν άγοντα τά όνομαστήρια αυτοϋ Μακαριώτατον 'Αρχιεπίσκοπον,

—Τή παρελθούση Κυριακή (7), ή Α. Μακαριότης παρέστη εις την έν τη Αΐθούση τοϋ «Παρνασσού» γενομένην πανηγυρικήν συνεδρίαν της 'Ιατροχειρουργικής 'Εταιρείας 'Αθηνών, έορταζούσης την εικοσιπενταετηρίδα αϋτης.

—Κατά την παρελθούσαν έβδομάδα ή Α. Μακαριότης έδέχθη έν τη 'Αρχιεπισκοπή διαφόρους 'Επιτροπάς, Σεβ. 'Αρχιερείς και πολλούς κληρικούς και λαϊκούς.

Ε Π Α Ρ Χ Ι Α Ι

Μητρόπολις Ζιχών.

'Από τοϋ παρελθόντος έτους έν Ν. Ζιχών ιδρύθη ύπό τοϋ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχών κ. Κυρίλλου χριστιανική αδελφότης Κυριών και Δεσποινίδων με σκοπόν την χριστιανικήν αναγέννησιν των μελών, την δημιουργίαν χριστιανικών πυρίνων έν τώ κέντρω και τη περιφεία της Μητροπόλεως και την άσκησιν της φιλανθρωπίας πρós τά μέλη, θα γίνωνται δ' όμιλαιοί τρις της έβδομάδος ύπό τοϋ Σεβασμιωτάτου και τοϋ 'Αρχιμ. Χρυσοστόμου Καλογερέα.

—Συνεπέιχ των τελευταίων έπιδρομών υπέστησαν έμπρηγομους με σοβαρωτάτας ζημίας ή έδρα και αι μεγαλύτεραι κοινότητες της έπαρχίας. 'Ο Σεβ. Μητροπολίτης περιερχόμενος τás άνταρτοπλήκτους κοινότητας και συμπάσχων μετά τοϋ ποιμνίου, ένισχύει διά λόγου και ειδών τροφίμων και ιματισμοϋ τούς χριστιανούς του, Εισηγήσει της Α. Σ. ό έρανος της Βασιλίσσης θα ένισχυθ ή εις είδος (καπνόν), των παραγωγών προθυμοποιηθέντων εις τοϋτο. 'Υπολογίζεται ότι τό έκ τοϋ έράνου τοϋτου ποσόν θα άνέλθη εις δραχμάς έκατόν έικοσιν έκατομύρια. 'Ο Μητροπολίτης κατέθεσεν έξ ιδίων εις τόν έράνον τοϋτον δραχμάς πεντακοσίας χιλιάδας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΚΔ' ΤΗΣ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,, (1947)

Επίσημα: 'Ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών πρós τό εύσεβές πλήρωμα της αγιατάτης 'Αρχιεπισκοπής 'Αθηνών επί τη 25η Δεκεμβρίου 1946 2.—'Ο Μακαρ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος επί τη 25η Μαρτίου 97.—'Ο Βασιλεύς των 'Ελλήνων Παύλος Α' 113.—'Εκκλησίς τοϋ Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου υπέρ των πληθυσμών της Βορείου 'Ελλάδος 225.—'Ο Μακαρ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών' επί τη 28η 'Οκτωβρίου 321.

Επίσημα έγγραφα: 'Εόρτια Γράμματα 33, 114.—'Η 'Αντιπροσωπεΐα τοϋ Οικουμενικοϋ Συμβουλίου των 'Εκκλησιών πρós την Α. Μ. τόν 'Αρχιεπίσκοπον 99.—'Απευθυνθέντα πρós τόν Σεβ. Μητροπολίτην 'Εδέσης κύριον Παντελεήμονα επί τη λήξει της έξαρχικής διατήν 'Εκκλησίαν Δωδεκανήσου έντολης 129.—'Η αναγκαστική μίσθωσις της Μοναστηριακής Περιουσίας 250, 282.—Μιά προσφορά της 'Ελληνικής 'Εκκλησίας υπέρ τοϋ ποιμνίου της 268.—Χιλιαστικά έντυπα 305.

Νόμοι, Διατάγματα, Εισηγήσεις. Πέρι 'Αποστολικής Διακονίας της 'Εκκλησίας της 'Ελλά-

δος 99.—Πέρι των άποσπωμένων εις Βόρειον 'Ελλάδα ώς 'Ιεροκηρύκων κληρικών, πέρι των έφημεριών των Νεκροταφείων και των παρεκκλησιών 145.—Πέρι συγχωνεύσεως ένοριών 168, 346.—Πέρι έπεκτάσεως των πέρι 'Ιεροκηρύκων διατάξεων και εις την νήσον Κρήτης και πέρι τοϋ τρόπου διαθέσεως των προσόδων της μοναστηριακής περιουσίας Κρήτης 215.—'Οργανισμός Ταμείου άρωγής των έφημεριών 251.—Πέρι τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των έκκλ. νόμων υπ' αριθ. 326)45 και 1144)46, κ.λ.π. 268.—Πέρι ρυθμίσεως ζητημάτων τινών άφορώντων την 'Εκκλησιαστικήν εκπαίδευσιν 329.—Τό 'Υπόμνημα της 'Ι. Συνόδου πρós την Συνταγματικήν 'Επιτροπήν 338, 354.

Θεμ. Τάτάσου, Εισηγήσις επί των άρθρων 1 και 2 τοϋ Συντάγματος 146, 166, 182, 199, 232, 248, 266, 296, 347.

Συνοδικαί 'Εγκύκλιοι: 'Η 'Ιερά Σύνοδος της 'Εκκλησίας της 'Ελλάδος κατά της άνταρσίας 177.—Πέρι των επί κατοχής έκτελεσθέντων κληρικών 215.—Πέρι των πόρων της 'Αποστολικής Διακονίας 215.—Πέρι

είδικων πρесеυχῶν περὶ εἰρηνεύσεως τοῦ κόσμου 299.—
Περὶ στατιστικῆς ἱερῶν Μονῶν 300.

Ἐπίκαιρα: *Γρηγορίου Παπαμιχαήλ*, «Συνάροι λόγον» 4. Τὸ ζήτημα τῆς Παλαιστίνης 22. Ὁ τῶν ἀγῶνων καιρὸς 65. Ὁ Ἀνεξιχνίαστος πλοῦτος 81. Ἡ τελευταία λέξις 114. Τὸ «Δοκίμιον τῆς Πίστεως» 321. Νέα ἐποχὴ 337. Ψαμμίνη δομῆ 353.—*Παν. Μπρατσιώτου*, Ἡ θρησκευτικὴ ὑπηρεσία τοῦ στρατοῦ 86.—*Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου*, Ἡ ἀλήθεια θάπτεται διὰ τὴν ἀναστή λαμπρότερα 49.—*Ἀνδρέου Φυτράκη*, Τὸ κήρυγμα 122. Ἡ εἰς Ἀθήνας ἀφιξις τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου· 161. Ἀφιξις τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας εἰς Ἀθήνας 226. «Ἡ τρέπουσα τῶν τυράννων βουλὰς» 243. «Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη» 378.

Ἐόρτια: *Δεωνίδου Φιλιππίδου*, Ἐπίκαιροι ὑπομνήσεις καὶ διδάγματα ἀπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ὑμνου ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἑορτῇ τῆς 25 Μαρτίου 105.—*Ζαχαρίου Διανᾶ*, Τίς ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρω ἁμαρτωλὸς γυνὴ 107.—*Γρηγορίου Παπαμιχαήλ*, Τὰ γενέθλια τῆς Ἐκκλησίας 162. Ὁ Ἀπόστολος τῆς Ἑλλάδος 193. Τὸ νόημα τῆς φάτνης 369.—Ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου λόγος τοῦ *Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου* 209.—*Ἀνδρέου Φυτράκη*, Ὁ σταυρὸς, τὸ σύμβολον τῆς νίκης, 273.

Ἐκκλησιαστικά: *Βασιλείου Βέλλα*, Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς κατοχῆς 35.—*Χρυσοστόμου Νεαμονιτᾶκη*, Γνωστοποίησις καὶ υἱοθεσία 20.—*Δεωνίδου Φιλιππίδου*, Τὸ Πανελλήνιον Ἰδρυμα Τήνου 51.—*Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου*, Αἱ ἰδιόζουσαι μορφαὶ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας 116, 130, 148, 164, 179, 212. Μιὰ ἀναγκαία διασάφησις 309.—*Μητροπολίτου Ζακύνθου Χρυσοστόμου*, Αἱ συμπληγᾶδες 227.—*Γερασίμου Κοσιδάκη*, Ἑλλάς, Παπικὸν κράτος καὶ Κογκορδάτα 276.—*Μητροπολίτου περὶ τῆς Μεσσηνίας Πολυκάρπου (†)*, Ὁ ἀληθὴς κληρικὸς 291.—*Προκοπίου Παπαθεοδώρου*, Ἡ ἠθικοθρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν ἐν Φυλακαῖς 297, 313.—*Ἰωάννου Θεοδορίδου*, Τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερέως ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ 298, 314.—*Μητροπολίτου Δαρίσιος Δωροθέου*, Τὸ Φῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ 342. Ἱερεὺς Γεώργιος Μακρῆς 370.—*Ἰωάννου Καρμίση*, Ἡ μετεκπαίδευσις καὶ ἡ διαβάθμισις τῶν ἐφημερίων 343.—† Μ. Χ. Κ. Ἔθνος καὶ Ἐκκλησία 374.

Ἀποστολικὴ Διακονία: *Βασιλείου Βέλλα*, Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία 9. Εἰσηγητικὴ ἔκθεσις ἐπὶ τοῦ προγράμματος τῆς Σχολῆς Ἱεροκηρύκων—Ἐξομολογήν—Κατηχητῶν 290.—*Ἰωάννου Καρμίση*, Ἀποστολικὴ Διακονία 17.—*Γρηγορίου Παπαμιχαήλ*, Σύστημα 34.—*Ἀνδρέου Φυτράκη*, Ἐργάται τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας 181.—Πρόγραμμα Μαθημάτων Σχολῆς Ἱεροκηρύκων—Ἐξομολογῶν—Κατηχητῶν 283.

Ἀπολογητικά: *Παναγιώτου Τρεμπέλα*, Αἱ σύγχρονοι αἰτιάσεις κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ 165, 180, 198, 214, 242.

Ἱστορικά: *Ἐπισκόπου Ταλαντίου Βασιλείου*, Ὁ Γαρδικίου Ἀμβρόσιος ἐν Λαμία. 7. Περὶ τοῦ πρώην Μενδενίτσης Γρηγορίου 84. Παΐσιου ἐπισκόπου Βοιωτίας Σχέδιον Κανονισμοῦ ἢ Συντάγματος Ἐκκλησιαστικοῦ 274, 292, 312, 328.—*Βασιλείου Στεφανίδου*, Νέα ἐρμηνεία τοῦ ὀνόματος τῆς «πρωτοδευτέρας» Συνόδου (861) 132.—*Ἰωάννου Ράμφου*, Τὸ ἀξίωμα τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ 134, 151. Καὶ ἄλλα συνηγορία 235.—*Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ*, Οἱ πρωτοπρεσβύτεροι 195, 325. Ὁ Δημήτριος Κ. Βυζάντιος 229.—*Γρηγορίου Παπαμιχαήλ*, Ἡ ἀνθελληνικὴ μονορθοδοξία τῶν Ρώσων τοῦ ἱε' αἰῶνος καὶ Μαξιμὸς ὁ Γραικὸς 230, 243, 264, 293.—*Μητροπολίτου Κορινθίας Μιχαήλ*, Ἡ περὶ τοῦ Μεγάλου Φωτίου εἰλικρινὴς ὁμολογία 274.—*Νικολάου Παπαδοπούλου*, Ὁ Ὁ Ἄρτης Πορφύριος πρὸς τὸν Ὀδυσσεᾶ Ἀνδρουτῆσσαν 375.

Ἀγία Γράφη: *Ἐμμαν. Μυτιληναίου*, Περὶ τὴν μελέτην τοῦ ἱεροῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως 56.—*Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ*, Ἡ ἱερὰ Βίβλος τῆς Ἀποκαλύψεως 82. Τὰ ὑπὸ ἀριθμὸν κρυπτόμενα ὀνόματα 180

Ἀγιολογικά: *Μητροπολίτου Κορινθίας Μιχαήλ*, Μεθοδία μοναχὴ ἢ ἐν Κιμῶλω ἀσκήσασα, 117.—*Μητροπολίτου Ἱερσοῦ—Ἁγίου Ὁσους Διονυσίου*, Ἡ ἁγία νεομάρτυς Ἀγγελίνα 262. Ἡ ἁγία Νεομάρτυς Κυράνα 372.—*Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ*, Ὁ ἅγιος Φανούριος 311. *Ἰωάννου Ράμφου*, Ὁ ἅγιος Σκυρίδων ὁ θαυματουργὸς 376.

Κοινωνιολογικά: *Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου*, Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ χριστιανικὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα 5.—*Μιχαήλ Δένδια*, Ἡ Ἐκκλησία ὡς κοινωνικὸς θεσμὸς 37, 54.—*Μητροπολίτου Κορινθίας Μιχαήλ*, Ἐκκλησία καὶ Κομμουνισμὸς 196.

Χριστιανικὴ ἀγωγή: *Ἀνδρ. Φυτράκη*, Ἡ ἠθικὴ ὑγεία τοῦ παιδιοῦ 67.—*Μητροπολίτου Ἐδέσσης Παντελεήμονος*, Ἡ Χριστιανικὴ νεολαία ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ἰησοῦ 260.—*Ἰωάννου Καλογήρου*, Ἡ πρώτη συνδιάσκεψις τῆς Χριστιανικῆς παιδαγωγικῆς ἐν Bossey 280.

ΤΑΚΕ: Τὸ Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Κλήρου Ἑλλάδος (Τ.Α.Κ.Ε.) καὶ οἱ ἡσφαλισμένοι τοῦ 11.—Νέαι ἀποφάσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. 27, 61.—Προϋπολογισμὸς τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. 1947—48.

Ο. Δ. Ε. Π. Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ ΟΔΕΠ. 201.

Χειροτονία: Ἡ χειροτονία τοῦ ἐψηφισμένου Κῶου Ἐμμανουήλ 68. *Ἐπισκόπου Κῶου Ἐμμανουήλ*, Σκέψεις ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ μου εἰς Ἀρχιερέα 83.

Νεκρολογίαι: *Ἀμίλια Ἀλιβιζάτου*, Ὁ Ἐπίσκοπος Α. C. Headlam 87.—Γεώργιος ὁ Β' 113.

Ἀνταποκρίσεις: *Ἱεροθέου Κυκνήου*, Ἑλληνισταὶ καὶ φιλέλληνες ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ 39. Ρωμαιοκαθολικὸς ἀπολογητὴς τοῦ Μεγάλου Φωτίου 233.—Αἱ ἀπόψεις τοῦ Ἐπισκόπου Δρος Μπάρνης 362.

Ἐπιστήμη—Θρησκεία: *Παρθενίου Πολάκη*, Ὁ Pasteur ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς ἐπιστήμων 88, 119.

Ἐπιστολαί: *Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιήλ*, Περὶ Ἱερολογίας τοῦ γάμου 41.—*Ἀποστόλου Φαφούρη*, Ἡ μισθοδοσία τοῦ Κλήρου 123.—Α. Οἱ Βούλγαροι περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου 138.—*Γ. Βλάχου*, Περὶ Πρωτοπρεσβυτέρων 237.—*Ἰωάννου Παναγοπούλου*, Περὶ συμφωνίας 253.—*Δεωνίδου Φιλιππίδου*, Ἐπὶ τῆς Ἑβραϊκῆς Ἑστίας 364.—*Σοφ. Ἀβρ. Χουδαβεργόγλου Θεοδότου*, Ὁ ἅγιος Φανούριος 364.—*Μητροπ. Θεοδῶς Ἰεζεκιήλ*, Περὶ ἁγίου Φανουρίου 364.

Οἰκουμενικὴ κίνησις—Ἕναι Ἐκκλησίαι: Χριστουγεννιάτικο Μήνυμα τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου Διεθνoῦς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν 10.—Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων χαριετισμὸς τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τοῦ Τμήματος Ἀνοικοδομητικῆς τοῦ Οἰκουμ. Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν 41.—Ἡ ἀντιπροσωπευτικὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Ἀθήναις 71.—*Ἀμίλια Ἀλιβιζάτου*, Ἐκθεσις διαχειρίσεως τῆς εἰς χρῆμα καὶ ἡδὴ παρασχεθείσης βοηθείας τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ τοῦ Οἰκουμ. Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν 73.—Οἰκουμενικὴ κίνησις 230.—Ἡ προπαρασκευαστικὴ συνδιάσκεψις τοῦ Bossey 234.—Ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀμερικανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Ἀθήναις 235.—*Δημητρίου Μωραΐτου*, Τὸ παγκόσμιον Συνέδριον τῶν χριστιανικῶν νεολαῶν τοῦ Oslo 247.—*Παν. Μπρατσιώτου*, Ἡ κοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν 257.—*Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου*, Διὰ τὸ συνέδριον τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Ἀμστερδᾶμ 322.—*Ἀμ. Ἀλιβιζάτου*, Ἐκθεσις διαχειρίσεως συνδρομῆς τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος 358.

Παρατηρήσεις: «Σωτήριον».—Ὁ Οἰκουμενικός.—«Ἐπὶ τέλους ἐπετύχουμεν».—Πῶθεν ἐξαρτάται ἡ εἰρήνη.—Ἡ ἑλληνικὴ διαμαρτυρία 14.—Ἀνακρίβεια.—«Πλήρης τάξις».—Ριζάρειος.—Ἡ «Πατμεία».—Τὸ Τ.Α.Κ.Ε.—Ἡ ἀσύλληπτος.—Ἡ «ἀνακάλυψις» 25—26. Δωδεκάνησος.—Ραδιοφωνικά.—Ἀνάπυρος πρόδοτος.—Τὸ παιδί 42—3.—Τῶν ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντων—«Ἐκ τοῦ Ναοῦ».—Ἀπροσδοκῆτος «μαύρη ἀγορά».—Αἱ συνθηκαὶ 59.—Ὁρθοδοξία.—Ὑπὲρ τῶν τυφλῶν.—Ἡ κραυγὴ τῶν γεγονότων.—Κάτι χειρότερον.—Ἀντίθεσις.—«Ναὶ ναί, οὐ, οὐ» 76—7

— Δικαιώσεις ἐλπίδος. — Ἡ «λογία» τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν. — Ὁ ὕγιος δολοκληρωτισμός. — Τὰ καλλυντικά 92-3. — Ἡ νηστεία. — Ἡ Μεγάλη ἐβδομάς 109. — Σταθμός ἀξιόζηλος. — Μεγάλη χαρά. — Βαθεῖα θλίψις. — Παράτασις προσδοκίας. — Δύο σπουδαῖα ζητήματα 123-4. — Ἐπίκαιρος εὐχή. — Ἡ βάσις τῆς ἀνασυγκροτήσεως. — Ἡ Ἁγία Γραφή. — Ἡ Ἁγία Σοφία. — Ἀξιόπαινος ἀπόφασις 139-40. — Ὁ Σταυρός τῆς Ἐκκλησίας. — Οἱ βοηθοὶ Ἱεροκήρυκες. — Ἐμμεσὸς διαφῆμις. — Τὸ σωφρονιστικὸν ζήτημα. — Οἱ παράγοντες. — Τὰ ἐν Κύπρῳ 155-6. — Ἱστορικὸν γεγονός. — «Ἐθνικὸν Ἰδρυμα». — Ἑλληνικὴ Ἐγκύκλιος. — Καὶ χορός. — Σχολὴ Ἱερᾶς Μουσικῆς. — Ἄγ. Διονύσιος Ζακύνθου. 171-2. — Ἡ Φωνὴ τῆς Μητρῶς. — Καὶ ἡ Κρήτη. — «Πρέπει». — Ἡ ἀνευ ἀρετῆς Ἐπιστήμη. — Ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία. — Τὸ προσωπεῖον τοῦ ὕλισμοῦ 185-6. — Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. — Ἐκκλησιὰ Κύπρου. — Κωνσταντῖνος Παπαδημητρίου (†) 203-4. — Ὁ ἀνθρωπος τοῦ Χριστιανισμοῦ. — Σατανισμός. — Παρήγορα Φαινόμενα. — Οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀνασυγκροτήσεως. — 217. — Ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ ἡ Ἑλλάς. — Δεόντιος Κύπρου (†). — Τὸ ἀπὸ τῶν ἐργατῶν μάθημα. — «Πάντων θλιβομένων ἡ χαρά». — Σχολεῖα μισοῦ. — Οἱ «παντοδύναμοι» 237-8. Ὁ σαπρὸς λίθος. — Ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία 269. — Ἡ ἐθνικὴ συνεργασία. — Ὁ ἠθικός ὄπλισμός. — Τὰ Μητροπολιτικὰ γραφεῖα. 286. — Ἡ ἐκπαίδευσις. — Ἡ οἰκογένεια. — Ὁ πρῶν Μεσσηνίας Πολύκαρπος (†) 300-1. Ἀστόχημα. — Ἄνω σχώμεν τὰς καρδίαις. — Μετὰ τὴν ἀναπροσαρμογὴν. — Ὁ χιλιασμός 315-6. Ὁ ἀσπασμός τῆς σωτηρίας. — Τὸ κατήχητικὸν ἔργον. — Τὸ «πρὸς κέντρα λακτίζειν». — Ἡ ὀρθόδοξος ἀγιογραφία. — Φιλόξενος νοσηλεῖα κληρικῶν μας ἐν Ἑλβετίᾳ 332-3. Ἀειοθρήνητος τριακονταετηρίς. — Τὸ θεμέλιον τοῦ οἴκου. — Τὸ Ἀρκάδι 348-9. Ματαῖα ὑπόμνησις. — Ἡ ἀλληλεγγύη τῶν Ἐκκλησιῶν. — Ἀσθητικὸι αἰτιάσεις. — Τὸ «παιδικὸν Ἡμερολόγιον» 365. — Ἡ ἐντύπωσις. — Δευτερεύοντα. — Τὰ προσκυνήματα τῆς Ἁγίας Γῆς. — Δὲν εἶνε. — Τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου 379-80.

Βιβλιογραφία: 30, 47, 95, 111, 127, 143, 175, 190, 191, 255, 303, 319.

Πνευματικὴ κίνησις: 29, 188, 207, 220.

Χρονικά: Ἐκκλησιὰ Ἑλλάδος—Ἱερὰ Σύνοδος: 110, 124, 140, 156, 172, 186, 239, 253, 270, 287, 301, 316, 333, 349, 366, 380.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν: 14, 26, 44, 61, 77, 93, 110, 125, 140, 156, 172, 186, 204, 218, 239, 254, 270, 287, 301, 317, 334, 350, 366, 381.

Ἐπαρχίαι: Ἀργολίδος 302. Ἀττικῆς καὶ Μεγαρί-142. Γρεβενῶν 141, 187. Γυθείου—Οἰτύλου 78, 239. Δημητριάδος 62. Δρυϊνουπόλεως 174. Ἐδέσσης 173, 350. Ἡλείας 94, 318. Ζακύνθου 219. Ζιχνῶν 205, 381. Θεσσαλιώτιδος 15, 61, 125, 157, 205. Θεσσαλονίκης 173, 219. Θηβῶν—Λεβαδείας 61. Θήρας 15, 28, 110. Ἱερισσοῦ—Ἄγ. Ὀρους 94, 126, 187. Καρυστίας—Σκόρου 94, 219. Κερκυρας 27, 62, 78, 93, 206, 318. Κορινθίας 44, 77, 111, 126, 174, 206. Μαρωνείας 141. Μεσσηνίας 27, 44, 62, 142, 174, 206, 302, 318. Μυτιλήνης 141, 173, 317. Νικοπόλεως—Πρεβέζης 187. Παροναξίας 94. Πατρῶν 157. Σάμου 219. Σιδηροκάστρου 125, 157. Σισανίου—Σιατίστης 15, 28, 61, 174, 302, 367. Σπάρτης 125. Σύρου 44, 78, 141. Φιλίππων—Νικοπόλεως 270.

ΚΠόλεως: 142, 175, 206, 318, 350. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς 44. Κρήτη 142, 157, 187. Δωδεκάνησος 28, 78, 157, 187, 302, 334.

Ἀλεξανδρεῖας: 28, 63, 158, 206.

Ἱεροσολύμων: 78, 95, 142, 175, 206, 270, 335.

Ρωσίας: 44, 126, 143, 271, 303, 319, 350.

Κύπρου: 78, 111, 143, 158, 207, 240, 303.

Σερβίας: 45, 95, 127, 158, 351.

Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία: 45, 95, 111, 158, 175, 187. Ἀγ-γλικανισμός: 15, 46, 79, 111, 127, 175, 319. Παλαιοκαθολικισμός: 47. Ἐπίσκοποι. Ἐκκλησιὰ Ἀμερικῆς: 127. Ἰουδαϊσμός 47.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐπιστολαί, ἄρθρα, βιβλία, περιοδικὰ καὶ ἐφημερί-
δες ἐπ' ἀνταλλαγῆ: Πρὸς τὴν Διευθύνσιν τῆς «Ἐκκλη-
σίας». Ὅδος Μοσχονησιῶν 12Α Ἀθῆνας 8. [Τηλέφ.
82,219].

Ἀρχιμ. Ἀρσένιον Δαβὴν Δαβυάτα Κεφαλληνίας Ἀιδεσιμ.
Νικόλ. Παναζῆν Κατερίνην Ἀθαν. Στρογγύλην Μέγαρον
αἱ διευθύνσεις σας ἐτακτοποιήθησαν. — Ἀρχιμ. Μακάριον
Παναγιωτόπουλον Ἡράκλειον Κρήτης μολονότι ἡ Μη-
τροπόλις σας δὲν μᾶς ἀνήγγειλε τὸν διορισμόν σας, οὐχ
ἦτον σὰς στέλλομεν τὰ φύλλα ἀπὸ 1 Μαρτίου ἐν. ἔτους.
— Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον ναοῦ ἁγ. Δημητρίου Λα-
μίας ὁ ἐλεγχος τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ φύλλου καὶ ἡ εἰς
τὸ ἐνταῦθα Ταχυδρομεῖον ἐρευνά μας ἀπέδειξεν ὅτι σὰς
στέλλεται τακτικώτατα ἐπομένως τὴν ἀνωμαλίαν πρέπει
νὰ ἀναζητήσετε ἐπιτοπίως, εἴτε εἰς τὴν αὐτόθι ταχυδρο-
μικὴν ὑπηρεσίαν, εἴτε εἰς ἰδικὴν σας παράβλεψιν. — Σ.Π.
φοιτ. Θεολογίας Ἐνταῦθα διατι μὲ μόνὰ τὰ ἀρχικά καὶ
ἀνευ τῆς διευθύνσεώς σας;

= ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ =

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Ἱ. Μητρόπολις Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης

Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Γυναικείας Μο-
νῆς Ἁγίων Ἀναργύρων Ἐρμιόνης διακηρύττει ὅτι
ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν πρὸς ἐκποίη-
σιν ἐνεργηθησομένην δι' ἐνοφραγίστων προσφορῶν ἢ
εἰς θέσιν «Ἅγιος Δημήτριος» ἢ «Ποτόκις» περιφερείας
Κοινότητος Ἐρμιόνης ἑκτακτῆς ἑκατὸν (100) στρεμμά-
των τῆς Ἱερᾶς Γυναικείας Μονῆς Ἁγίων Ἀναργύρων
Ἐρμιόνης, βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 73 ἐ. ἔ. δια-
κηρύξεως τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς ἀνωτέρω Ἱε-
ρᾶς Μονῆς καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων.

Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Ἐρμιόνη εἰς τὸν
συνῆθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 21ην Δεκεμβρίου
1947 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον
τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Μονῆς.

Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων καὶ λοιπῶν ὄρων δύ-
νανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ
Γραφείῳ τῆς Μονῆς καὶ τῷ Γραφείῳ τῆς Ἱερᾶς Μη-
τροπόλεως Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης.

Ἐν Ἱερᾷ Γυν. Μονῇ Ἄγ. Ἀναργύρων Ἐρμιόνης τῇ
26ῃ Νοεμβρίου 1947.

Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον

Θέκλα Καμποπούλου Ἡγουμένη
Ἐδφημία Δάλα Σύμβουλος
Ἐυπραξία Φωτεινᾶκη Σύμβουλος

— Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Ἱερᾶς Γυναικείας
Μονῆς Ἁγίων Ἀναργύρων Ἐρμιόνης διακηρύττει ὅτι
ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν πρὸς ἐκποίη-
σιν ἐνεργηθησομένην δι' ἐνοφραγίστων προσφορῶν, ὅ
ἐν θέσει «Δάφνη», περιφερείας Κοινότητος Ἐρμιόνης
ἀγρός, ἐκτάσεως πέντε (5) περίπου στρεμμάτων μετὰ
τῶν ἐν αὐτῷ ἐλαιοδένδρων, τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίων
Ἀναργύρων Ἐρμιόνης, βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ.
80. ἐ. ἔ. διακηρύξεως τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς
ἀνωτέρω Ἱερᾶς Μονῆς καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων.

Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Ἐρμιόνη εἰς τὸν
συνῆθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 21ην Δεκεμβρίου
1947 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον
τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Μονῆς.

Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων καὶ λοιπῶν ὄρων δύ-
νανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ
Γραφείῳ τῆς Μονῆς καὶ τῷ Γραφείῳ τῆς Ἱερᾶς Μη-
τροπόλεως Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης.

Ἐν Ἐρμιόνη τῇ 2α Δεκεμβρίου 1947.

Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον

Θέκλα Καμποπούλου Ἡγουμένη.
Ἐδφημία Δάλα Σύμβουλος
Ἐυπραξία Φωτεινᾶκη Σύμβουλος

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Κίτρους.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200)1940, τοῦ ἀρθροῦ 16 τοῦ Ν.Δ. 586)1941 καὶ τοῦ ἀρθροῦ 9 τοῦ Ν.Δ. 415)1947 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων κλπ.», καλοῦμεν τοὺς βουλευομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν μιᾶς τῶν κατωτέρω ἐφημεριακῶν κενῶν θέσεων, ὅπως ὑποβάλλωσι τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης πρὸς ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων, 1) τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμ. Θεοτόκου Αἰγινίου, 2) Ἁγίου Γεωργίου Παληνέλλης, 3) Ἁγίου Νικολάου Γανοχώρων, 4) Ἁγίου Νικολάου Σεβαστῆς, 5) Ζωδόχου Πηγῆς Κάτω—Ἀγιάννη (ἽΟφισ), 6) Κοιμ. Θεοτόκου Ρητίνης, 7) Ἁγίου Γεωργίου Νέας Περιστάσεως, 8) Προφήτου Ἡλιοῦ Ρυακίων, 9) Τριῶν Ἱεραρχῶν Στουπὶ α', 10) Τιμίου Προδρόμου Στουπὶ β', 11) Ἁγίου Γεωργίου Νέου Κεραμιδίου καὶ 12) Μεγίστων Ταξιαρχῶν Παλαίου Κεραμιδίου.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 1ῃ Δεκεμβρίου 1947.

† Ὁ Κίτρους Κωνσταντῖνος

Ἱ. Μητρόπολις Σερβίων καὶ Κοζάνης

Καλοῦμεν τοὺς βουλευομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 2200)1940 «περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συμπληρώθη ὑπὸ τοῦ Νόμου 540)45 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσι τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων διὰ τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις. 1) Ἁγίου Νικολάου Γουλιών, 2) Κοιμ. Θεοτόκου Παληαλώνων, καὶ 3) Ἰωάννου Θεολόγου Ἀνω-Κάτω Ἀμυδαλιᾶς. Ἐν Κοζάνῃ τῇ 29ῃ Νοεμβρίου 1947.

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντῖνος

Ἱ. Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ ἰσχύοντος ὑπ' ἀριθμ. 2200)1940 Ἀ. Νόμου «περὶ Ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων» ὡς καὶ τὸ ἀρθρον 9 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 415 καὶ ἀπὸ 14-10-47 Νομοθετικοῦ Διατάγματος, καλοῦμεν τοὺς βουλευομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα ἵνα καταλάβωσι τὴν κενωθησομένην δευτέραν ὀργανικὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἁγίου Γεωργίου τῆς Κοινότητος Ἐρατύρας, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ δικαιολογητικά των, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου. Ἐν Σιατίστῃ τῇ 26ῃ Νοεμβρίου 1947.

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἰάκωβος

—Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ ἰσχύοντος Ἀ. Νόμου 2200)1940 «περὶ Ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλευομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἁγίου Νικολάου τῆς Κοινότητος Κλήματος ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ δικαιολογητικά των ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων. Ἐν Σιατίστῃ τῇ 27ῃ Νοεμβρίου 1947.

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἰάκωβος

Ἱ. Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Χηρευουσῶν τῶν ἐνοριῶν Ἀνω Ρεματιᾶς, Σεριζαίων, Σκιαδᾶ καὶ Ἐλεούσης καλοῦμεν τοὺς βουλευομένους νὰ καταλάβωσι τὰς θέσεις ταύτας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν συμφώνως τῷ Νόμῳ αἰτήσιν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν διὰ νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων. Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1947.

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Ἀνδρέας

Ἱ. Μητρόπολις Μεσσηνίας.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2200 Ἀναγκαστικοῦ Νόμου (περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων) προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν Ἁγίου Δημητρίου Καλλιρρόης, Ἁγίου Γεωργίου Χρυσοκελλαριάς καὶ Ἁγίου Ἀθανασίου Κουκουράρας, καλοῦμεν τοὺς βουλευομένους, καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν μιᾶς τῶν ἀνωτέρω θέσεων ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων. Ἐν Καλάμαϊς τῇ 8 Δεκεμβρίου 1947.

† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

Ἐκάστην Τρίτην 6 1/2 μ. μ. καὶ ἐκάστην Πέμπτην 4, 10' σὰς ὁμιλεῖ ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

- 1) ΕΚΛΟΓΗ ΕΚ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ (Δρχ. 7.000).
- 2) ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ 1948 (Δρχ. 3.500).
- 3) ΕΙΚΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΔΕΟΜΕΝΗΣ ΔΙΑ ΤΑ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ (Δρχ. 200).
- 4) ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ τοῦ 1948 (Δρχ. 7.000).

Ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν εἰς πάντα διαβιβάζοντα τὸ ἀντίτιμον εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Φιλοθέης 19.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἰδιωτῶν	Δρχ. 12.000
Φοιτητῶν καὶ σπουδαστῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν	6.000
Ἐξωτερικοῦ	Δολλ. 6
Τιμὴ ἐκάστου φύλλου	Δρχ. 1.000
Προκηρῦξεις ἐκλογῆς Ἱερῶν:	
1) διὰ μόνην θέσιν	5.000
2) διὰ πλείονας τῆς μιᾶς ἐν τῇ αὐτῇ Προκηρῦξει ἐκᾶστη πρὸς δραχμᾶς	3.000
Οὐδενίᾳ Προκηρῦξει θὰ δημοσιεῦσεται μὴ συνδουμένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου αὐτῆς.	
Αἱ συνδρομαὶ προκαταβάλλονται.	

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

† Ὁ Πολυανῆς ΙΩΑΚΕΙΜ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, Ἀκαδημαϊκός

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΥΤΡΑΚΗΣ

Ἐφηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΣΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις τύποις «Φοῖνικος», Λεοννάτου 4